

CULTUURHISTORISCHE QUICKSCAN

Onderzoeksgebied

Veerallee

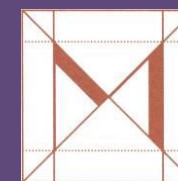
Gemeente Zwolle

Onderzoek i.o.v. de gemeente Zwolle, afd. Leefomgeving en Erfgoed,
monumentenzorg

december 2014

MONUMENTEN
ADVIES BUREAU

COLOFON

Opdrachtgever

Gemeente Zwolle. Afdeling Leefomgeving en Erfgoed, monumentenzorg

Analyse en fotografie

drs. C.J.B.P. Frank

Historisch beeldmateriaal

Historisch Centrum Overijssel
Diverse beeldbanken en literatuur

**Dit is een uitgave van het Monumenten Advies Bureau, Nijmegen,
december 2014, copyright MAB Nijmegen 2014**

MONUMENTEN ADVIES BUREAU

drs. C.J.B.P. Frank

drs. F.A.C. Haans

mw. drs. C.H.J.M. van den Broek

drs. J. de Jong

ing. G. Korenberg

mw. drs. M. Lemmens

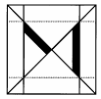
mw. drs. L. Valckx

Bredestraat 1, 6542 SN NIJMEGEN

tel: 024-3786742

fax:024-3792477

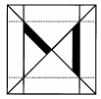
Info@monumentenadviesbureau.nl / www.monumentenadviesbureau.nl

Inhoud

1 INLEIDING.....	5
2 SCHETS ONDERZOEKSGBIED.....	7
3 HISTORISCH RUIMTELIJKE ONTWIKKELING.....	22
4 QUICKSCAN CULTUURHISTORISCHE KWALITEIT.....	34
5 AANBEVELINGEN.....	38
6 OBJECTLIJSTEN ONDERZOEKSGBIED.....	39
7 LITERATUUR / BRONNEN.....	41

1 INLEIDING

1.1 Cultuurhistorie in Veerallee

De wijk Veerallee bevindt zich in het zuidwestelijke deel van de bebouwde kom van Zwolle en ligt tussen de A28 en de Nieuwe Veerallee. Het gebied kwam vanaf de periode rond 1900 in beeld als stadsuitbreiding, aanvankelijk voor de beter gesitueerden die er langs de Veerallee grote villa's lieten bouwen. Ook aan de rond 1900-1905 aangelegde woonstraten haaks op de Veerallee werden in die periode grote woonhuizen gerealiseerd. Voor de midden- en arbeidersklassen werd eveneens in de wijk gebouwd, vooral gedurende de eerste helft van de vorige eeuw. Langs de Veerallee vestigden zich twee bekende Zwolse onderwijsinstellingen, de Christelijke HBS en het Gymnasium Ceeleum, beide in representatieve schoolgebouwen. Met de komst van de A28 kwam een duidelijke afbakening aan de noordzijde van de wijk tot stand. Langs de in de jaren 70 verlegde snelweg werd als buffer een brede groenzone aangelegd. In de jaren 50 en 60 is de Veerallee grotendeels afgerond met kleine woonbuurten met vrijstaande en geschakelde middenstandswoningen en rijtjeshuizen.

Omgeven door de bedrijventerreinen, spoortrajecten en brede verkeersstructuren ligt de Veerallee enigszins geïsoleerd van de andere Zwolse woongebieden. Het gebied heeft zijn historische karakter, bepaald door de karakteristieke en zeer gevarieerde woonbebouwing uit vooral de eerste helft van de twintigste eeuw goed behouden. De schilderachtige zuidelijke wijkrand met zijn vele villa's is voor het binnenkomende verkeer een fraai visitekaartje voor de stad.

1.2 Nieuwe bestemmingsplannen in Zwolle

Op 1 januari 2012 is artikel 3.1.6, tweede lid, onderdeel a, van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd. Daarmee dienen cultuurhistorische waarden uitdrukkelijk te worden meegewogen bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Dit betekent dat gemeenten een analyse moeten verrichten van de

cultuurhistorische waarden in een bestemmingsplangebied en daar conclusies aan verbinden die in een bestemmingsplan verankerd worden. De gemeente Zwolle werkt daarom verder aan de inventarisatie van cultuurhistorische waarden in de verschillende stadsgebieden en het buitengebied. Deze rapportage bevat in kort bestek de analyse van de cultuurhistorische waarden in de Veerallee.

De cultuurhistorische analyse wordt in quickscanvasvorm uitgediept. De quickscan vertelt in het kort het verhaal van het gebied aan de hand van een aantal belangrijke ruimtelijke thema's en beschrijft de belangrijke relictten van de historische ontwikkeling, die we in het gebied kunnen zien. Deze onderdelen vormen de cultuurhistorische component van de Veerallee. Elk afzonderlijk, maar, voor zover daar nog sprake van is, vooral in onderlinge samenhang zijn zij de cultuurhistorische dragers van het gebied.

1.3 De cultuurhistorische quickscan

De volgende onderdelen komen in de quickscan aan de orde:

- Beknopte beschrijving van de historisch-ruimtelijke ontwikkelingen van het plangebied Veerallee in hoofdlijnen;
- Beschrijving en overzicht van de aanwezige cultuurhistorische aspecten (structuren, bouwkundige objecten, ensembles, groen);
- Kwalificatie van de cultuurhistorische kwaliteit van de bebouwing (indifferent, attentiewaarde, waardevol, zeer waardevol);
- Duiding van de cultuurhistorische waarden, in woord en beeld (Cultuurhistorische kaart)
- Aanbevelingen ter behoud en versterking van de aspecten met een hoge cultuurhistorische waarde;
- Historisch kaart- en beeldmateriaal;
- Het onderzoeksgebied omvat de wijk Veerallee. Voor de begrenzing zie afbeelding 1 en paragraaf 2.1.

1.4 Het doel van de analyse

Deze analyse beschrijft de cultuurhistorie in de Veerallee ten behoeve van de nieuwe bestemmingsplannen, die voor diverse gebieden in Zwolle zullen worden opgesteld.

In de nieuwe bestemmingsplannen zal ook het cultuurhistorische aspect aandacht krijgen en in vergelijking met de vigerende plannen worden geüpdatet.

1.5 Werkzaamheden

De gegevens voor deze analyse zijn verzameld tijdens veldwerkbezoek aan het gebied (uitgevoerd op 25 september 2014), archiefonderzoek en studie van diverse dossiers en documentaties van de gemeente Zwolle. Dit rapport bevat de in paragraaf 1.3 opgesomde onderdelen. Alle relevante cultuurhistorische aspecten zijn weergegeven op de cultuurhistorische waardenkaart.

De archeologische component maakt geen deel uit van deze quickscan.

Monumenten Advies Bureau, 2014.

afb. 1 Luchtfoto plangebied, via googlemaps.

Prinses Julianastraat

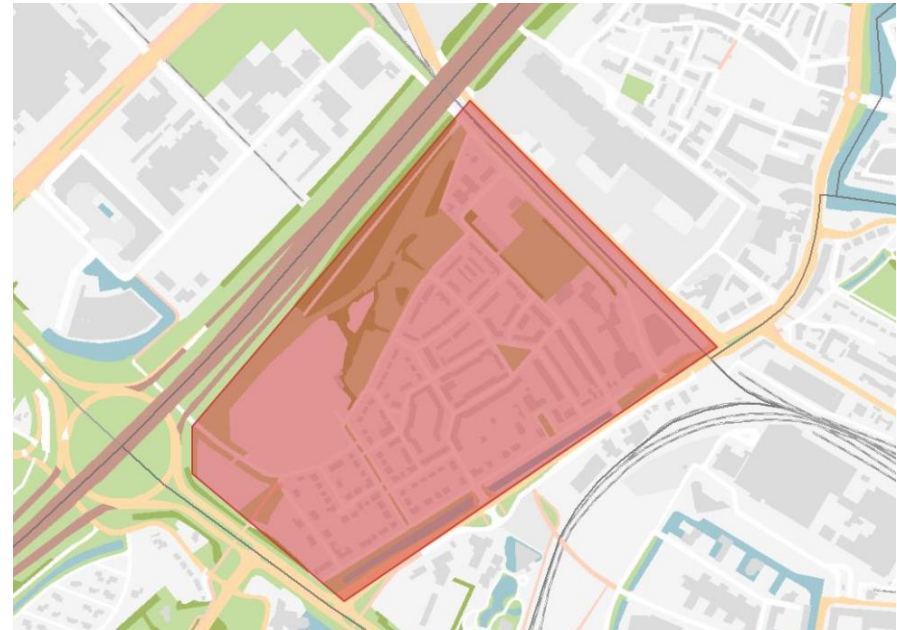
2 SCHETS ONDERZOEKSGBIED

2.1 Ligging en begrenzing

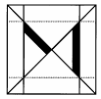
De Veerallee ligt in het zuidwesten van de bebouwde kom van Zwolle, op enige afstand ten zuidwesten van de binnenstad. De begrenzing van het gebied wordt gevormd door de A28 aan de noordwestzijde, het spoortracé Zwolle-Kampen aan de noordoostzijde, de Nieuwe Veerallee aan de zuidoostzijde en de IJsselallee aan de zuidwestzijde.

2.2 Algemeen historisch ruimtelijk beeld

Het ruimtelijke beeld van het onderzoeksgebied wordt vooral bepaald door een grotendeels in de eerste helft van de twintigste eeuw tot stand gekomen woonwijk met een representatief front langs de Veerallee en de Willemsvaart. Dit is in feite één van de oudste en prestedelijke structuren in het gebied. De representatieve woonbebouwing ontwikkelde zich vanaf circa 1900 het eerst langs de allee en enkele haaks hierop geprojecteerde straten. Gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw volgden op de achter liggende terreinen ook woonbuurtjes voor arbeiders en middenstanders. Het zuidelijke deel kreeg achter het lint aan de Veerallee een meer tuinwijkachtig opgezet karakter met kleine en grote villa's en grote middenstandswoningen in een groene entourage. De bebouwing langs de noordflank dateert grotendeels uit de naoorlogse periode en bestaat uit vrijstaande en geschakelde woningen, deels georiënteerd op het Prins Clauspark, dat langs (en in samenhang met) de in de jaren 70 verlegde A 28 is gerealiseerd als groene buffer tussen de woonwijk enerzijds en de verkeersstructuren en bedrijventerreinen van de Voorst anderzijds. Aan de noordoostzijde grenst de spoorlijn Zwolle-Kampen het gebied.

afb. 2 Globale begrenzing van het onderzoeksgebied (roze vlak).

De woonbebouwing van de Veerallee is zeer divers en varieert van zeer representatieve herenhuis- en villabebouwing uit de eerste decennia van de vorige eeuw tot voor het interbellum typerende complexen middenstandswoningen, rijtjeshuizen uit de naoorlogse periode en een groot sociaal woningbouwcomplex uit de periode rond 1920, bestemd voor de arbeidersklasse. Aan de Veerallee bevinden zich tevens twee grote historische scholen. Uit de prestedelijke periode is in het gebied geen bebouwing behouden gebleven, uitgezonderd een restant van de bebouwing van de buitenplaats Villa Flora (Veerallee 32), die in oorsprong uit het midden van de negentiende eeuw dateert.

Afb.3-5 De Veerallee in vogelvlucht. Links totaaloverzicht, rechts boven het noordelijke deel van de wijk, rechts onder het zuidelijke deel (bingmaps.com).

2.3 Historische ensembles in de Veerallee

Inleiding

In het onderzoeksgebied bevinden zich enkele historische ensembles, waarin nog een samenhangend beeld bestaat tussen de historische stedenbouw en de historische gebouwde omgeving. In feite kan een groot deel van de woonwijk als een historisch ensemble worden geduid, waarin de gestage groei vanaf het einde van de negentiende eeuw in een aantal hoofdfasen goed is te volgen, zowel in het stedelijk patroon als in de bebouwingstypologie en vormgeving.

Binnen dat totaalensemble is een aantal deelgebieden te onderscheiden. Deels hebben die gebieden een overlap. De gebieden zijn aangegeven op de waardenkaart:

1. De Veerallee: historisch bebouwingslint

Langs de Veerallee is sprake van een doorgaande lintbebouwing, bestaande uit veelal representatieve vrijstaande of geschakelde woonhuizen (villa's, middenstandswoningen), merendeels uit de periode circa 1900-1940. Uitzonderingen binnen het lint zijn de beide historische scholen en de veel oudere bouwrestanten van de buitenplaats Flora. Het lint vormt door de grote variatie aan bouwstijlen een staalkaart van de representatieve woonhuisbouw uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Met de grote tuinen, de laanbeplanting en de Willemsvaart vormen de panden een bijzonder historisch ensemble.

Delen van het lint behoren tot andere kenmerkende ensembles in de wijk.

2. Het project Noorman / Van Essen

Het betreft het ensemble zeer representatieve geschakelde herenhuizen in het op initiatief van A.H. Noorman en naar ontwerp van gemeentearchitect J.L. van Essen aangelegde noordelijke deel van de Veerallee, omvattende de Koningin Wilhelminastraat en de Prins Hendrikstraat, met aansluitende bebouwing langs de Veerallee. Door een kleine groep gerenommeerde architecten zijn voor dit

wijkdeel grote herenhuizen gerealiseerd in projectmatige opzet, veelal met rijk uitgevoerde, aan de art nouveau verwante bouwstijl. Het ensemble is opmerkelijk gaaf behouden gebleven. De woningen zijn gebouwd aan een eenvoudige stedenbouwkundige structuur, bestaande uit een tweetal haaks op de Veerallee geprojecteerde woonstraten, die aan de noordzijde worden ontsloten door een dwarslaan.

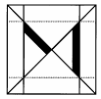
3. Villapark in het zuiden

Het zuidelijke deel van de Veerallee kent een ruimere opzet en veelal vrijstaande of per twee geschakelde huizen (villa's en grote middenstandswoningen) in grote tuinen, aan relatief brede straten met veel groen. De oudste onderdelen van dit ensemble zijn de grote geschakelde villa's aan de Jonkheer Strick van Linschotenlaan, uit circa 1905. De tweede bebouwingsfase dateert uit de periode 1920-1935 en bestaat uit iets kleinere geschakelde "landhuizen" en middenstandswoningen, met name aan de Oranje Nassaulaan en omgeving. Markante structuur in dit wijkdeel is de Oranje Nassaulaan, een breed opgezette allee met groene middenberm, haaks op de Veerallee.

4. Ensemble middenstandswoningen en Ons Belang

Woningbouwcomplex in opdracht van de woningbouwvereniging Ons Belang, in 1921-1923 ontworpen en gebouwd door J.D.C. Koch, in een traditioneel-zakelijke stijl, aan de Prinses Julianastraat, Prins Alexanderstraat, Prins Mauritsstraat en het Prins Frederikplein. Het vrij gaaf gebleven complex bestaat uit aaneengesloten reeksen één- of tweelaags woningen (eengezins-, en beneden- en bovenhuizen) in een schilderachtige stedenbouwkundige opzet, met bijzondere hoekaccenten, levendige gevelwanden, etc.

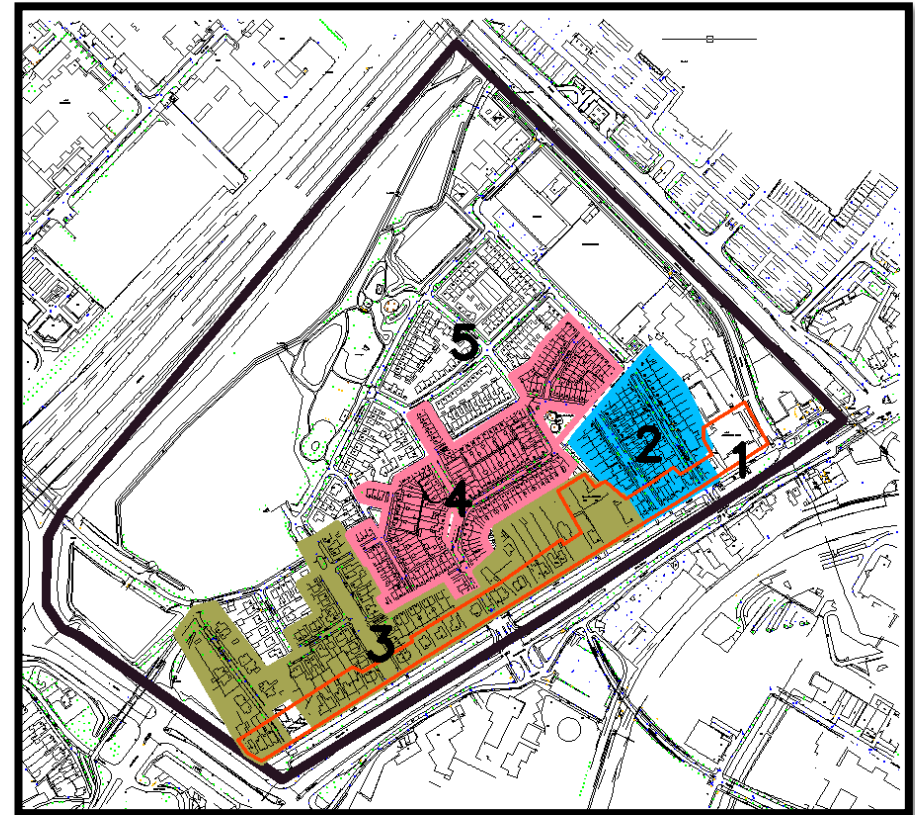
Ten oosten en westen van het complex bevinden zich kleinere projecten met geschakelde middenstandswoningen in lange blokken, eveneens uit de jaren 20 en 30, waaronder het complex tussen Prins Frederikplein, Julianastraat en Wilhelminastraat, met zeer verzorgd uitgevoerde detaillering en aan de Julianastraat opmerkelijke hoekpanden met expressief karakter.

De complexen liggen in een eenvoudig opgezette structuur met merendeels haaks op elkaar aansluitende, soms nadrukkelijk geknikte straten. Op twee plaatsen is sprake van een pleintje met groen middenplantsoen en ook in de ruime knik van de Prinses Julianastraat is er een verbreding in de straat, waardoor een pleinvormige ruimte is ontstaan.

5. Naoorlogs ensemble

Eenvoudig ensemble naoorlogse woningbouw uit de periode late jaren 40 – jaren 60 langs de noordrand van de wijk, en bestaande uit zowel vrijstaande of hooguit per twee geschakelde grote woningen tot grote blokken geschakelde eengezinswoningen in een sobere halfopen verkaveling.

Afb. 6 Ligging van de diverse ensembles in de Veerallee

Afb. 7-8 Ensemble 1: Veerallee

Afb.13-14 Ensemble 4: Woningbouw van Ons Belang, Prinses Julianastraat e.o.

Afb.9-10 Ensemble 2: Project Noorman-Van Essen, Prins Hendrikstraat

Afb.15-16 Ensemble 4: middenstandswoningen uit jaren 30, Frederikplein en Mauritsstraat

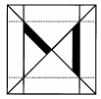

Afb.11-12 Ensemble 3: villapark, omgeving Oranje Nassaulaan en Jonkheer Stick van Linschotenlaan.

Afb. 17-18 Ensemble 5: naoorlogse invullingen, aan de Prins Mauritsstraat en de Koningin Wilhelminastraat.

2.4 Bebouwingskarakteristiek: historische bebouwing

Inleiding

Voordat het gebied werd opgenomen in de verstedelijking was er nauwelijks bebouwing. Rond het midden van de negentiende eeuw werd een kleine buitenplaats, Villa Flora, aangelegd. De resterende bebouwing daarvan is thans de oudste in het onderzoeksgebied. Het betreft delen van het casco van de oude villa, die ondanks ingrijpende verbouwingen behouden zijn gebleven.

De eerste bouwactiviteiten, die leidden tot het ontstaan van een doorgaande lintbebouwing langs de Veerallee dateren van de laatste jaren van de negentiende eeuw en bestaan uit representatieve woonhuizen in een scala aan bouwstijlen. Het huidige bebouwingslint langs de Veerallee is voornamelijk in de periode circa 1900-1930 tot stand gekomen en betreft een grote variatie aan villa's, grote middenstandswoningen en landhuizen, deels vrijstaand, deels per twee of meer geschakeld. De panden hebben een traditionele vormgeving en opbouw, met één tot twee bouwlagen met kap met keramische pannendekking, bakstenen of gepleisterde gevels en houten kozijnen en ramen. De variatie aan bouwstijlen is groot.

Villa's en herenhuizen uit de periode eind negentiende eeuw - 1914

De oudste huizen vertonen nog elementen van de neorenaissance. De deels seriematig gerealiseerde geschakelde herenhuizen aan de Veerallee, in het project Noorman-Van Essen (Koningin Wilhelminastraat – Prins Hendrikstraat) en aan de Jonkheer Strick van Linschotenlaan zijn kenmerkend voor de overgangsarchitectuur in de periode rond 1905, met elementen van de neorenaissance, art nouveau, chaletstijl en de toepassing van vernieuwende details en materialen. Deze panden worden gekenmerkt door een rijkdom aan decoratieve details, contrasterend kleur- en materiaalgebruik en bijzondere architectuuronderdelen als erkers, serres, balkons, loggia's, portieken, torenaccenten, en topgevels met sierspanten en steekappen. De herenhuizen zijn in kleine bouwprojecten gerealiseerd, naar ontwerp van architecten als G.B. Broekema, G.G. Post en M. Meijerink.

De belangrijkste voorbeelden

- Koningin Wilhelminastraat 2, 4 en verder, 7-9, 25 en verder
- Prins Hendrikstraat 1-5, 7, 9-17, 2-26
- Veerallee 21-25, 26-28, 37-38, 56-57, 64-68
- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 1-7, 2-8

Afb. 19 en afb. 20 Geschakelde herenhuizen aan de Koningin Wilhelminastraat en de Prins Hendrikstraat.

Afb. 21 en afb. 22 Geschakelde herenhuizen aan de Veerallee en de Strick van Linschotenlaan.

Woningbouw in het interbellum: villa's, landhuizen en middenstandswoningbouw

Een belangrijk deel van de historische bebouwing in het onderzoeksgebied dateert uit het interbellum, toen de gronden in het zuidelijke en westelijke deel werden verkaveld en uitgegeven voor bebouwing. Op nog onbebouwde kavels langs de Veerallee werden nog individuele invullingen gerealiseerd: grote vrijstaande of per twee geschakelde villa's en middenstandswoningen. De overige terreinen werden als kleine projecten ingevuld met meerdere blokken dubbele woningen ("landhuizen" werden ze destijds genoemd) of zelfs in lange rijen geschakelde middenstandswoningen. De vormgeving van de huizen is traditioneel-zakelijk, met een ambachtelijk karakter, vaak met verwijzingen naar de Amsterdamse school of de Nieuwe Haagse school. De woningen hebben één of twee bouwlagen, de bovenste en de zolderverdieping vaak opgenomen in expressief gevormde, nadrukkelijk aanwezige kappen met pannendekking en grote houten overstekken. De gevels zijn van baksteen, vaak in fraaie verbanden en voorzien van subtiele siermetselwerkdetails rond ingangen, in topgevels of op gevelhoeken. De woningen uit de jaren 20 hebben vaak schilderachtig opgezette hoofdvormen met topgevelrisalieten, erkers en hoekaccenten. Kozijnen en ramen zijn van hout, bovenlichten vaak gevuld met glas-in-lood.

Het complex middenstandswoningen aan het Frederikplein / Prinses Julianastraat, in 1937 gebouwd naar ontwerp van P.A. Lankhorst toont de doorontwikkeling van bovengeschetste bouwtrant. De vormgeving is zakelijker, horizontale lijnen overheersen, hier en daar zijn stalen ramen toegepast en er is veel aandacht voor de onversierde bakstenen gevelvlakken. In kleurgebruik en toepassing van geometrische hoekaccenten is de invloed van Dudok en de Nieuwe Haagse school voelbaar.

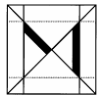
De belangrijkste voorbeelden

- Koningin Sophiastraat 3-17
- Koningin Wilhelminastraat 1
- Oranje Nassaulaan 1-7 / Veerallee 51-52 / Koningin Sophialaan 27-29
- Oranje Nassaulaan 4-6, 8

- Prins Frederikplein 2-12, 14-16 / Prinses Julianastraat 51-57 / Koningin Wilhelminastraat 37-47 / Dillenburgstraat 1-15, 2-10, 12
- Veerallee 39, 40, 49, 53-54
-

Afb. 23-26: Koningin Sophiastraat (links boven), Veerallee 51-52 (rechts boven), Oranje Nassaulaan 8 (links onder) en Koningin Wilhelminastraat 37 en verder).

Woningbouwcomplex Ons Belang

Dit complex is in opdracht van de woningbouwvereniging Ons Belang, in 1921-1923 ontworpen en gebouwd door J.D.C. Koch, in een traditioneel-zakelijke stijl. Het vrij gaaf gebleven complex bestaat uit aaneengesloten reeksen één- of tweelaags woningen (eengezins, en beneden- en bovenhuizen) met rode pannendaken, bakstenen en/of deels gepleisterde gevels en houten raam- en deurdetails, deels nog oorspronkelijk. Risalieten met topgevels, wolfeinden, uitgebouwde geveldelen, dakhuizen en torenachtige elementen, deels als accenten op de straathoeken, verlevendigen de zeer gevarieerde architectuur. De opzet van het complex is die van een tuindorp, met vrij grote achtertuinen, diverse woningen met voortuinen, kleine pleinvormige ruimten.

Afb.27-30 Het complex van Ons Belang bestaat uit verschillende woningtypen en een grote variatie aan bouwvormen.

Bijzondere gebouwen uit het interbellum

Aan de Veerallee bevinden zich twee historische schoolgebouwen, die wat betreft volume, typologie en functie duidelijk afwijken van de woonhuisbebouwing, maar qua stijl en materialisering aansluiten bij de architectuur uit het interbellum, de periode waarin de scholen zijn gebouwd. Beide scholen hebben bakstenen gevels en forse, met pannengedekte daken. De Christelijke HBS (Prinses Julianastraat 66) uit 1925 (architect M. Meijerink) heeft daarbij een tamelijk traditioneel ogende vormgeving, vooral door de symmetrie van het ontwerp, met hoofdportiek en balkon centraal in de voorgevel, de met houtbeschoot beklede topgevel van de middenrisaliet en de siermetselwerkpanelen onder de vensters. Het Gymnasium Ceeleum is in 1930 geopend en een ontwerp van L. Krook. De vormgeving met de zeer expressieve hoge, deels gebroken kap, de spitse topgevel en de in stroken gevatte vensters is duidelijk beïnvloed door de Amsterdamse school. De voormalige HBS is in de naoorlogse periode naar achteren omvangrijk uitgebreid.

Afb. 31 en 32 Links de voormalige Christelijke HBS en rechts het Gymnasium Ceeleum

Naoorlogse woningbouw

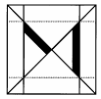
De naoorlogse woningbouw bevindt zich vooral langs de west- en noordflank van het onderzoeksgebied. Voor een belangrijk deel betreft het in lange reeksen geschakelde eengezinswoningen uit de jaren 60, gesitueerd in een halfopen verkaveling. De architectuur is kenmerkend voor de gestandaardiseerde seriematige geproduceerde woningbouw in deze periode. De stijl is sober, functioneel, deels modern, deels traditioneel door de toepassing van bakstenen gevels, houten kozijndetails en met pannen gedekte zadeldaken met schoorstenen. Van oudere datum zijn de rond 1950 gerealiseerde woningen aan de Prins Mauritsstraat en Prins Alexanderstraat, typische voorbeelden van vroegnaoorlogse ambachtelijke woningbouw in Delftse Schoolstijl, met bakstenen gevels, pannendaken met houten goten, roedenramen en enkele schilderachtige details. Langs de Prins Bernhardstraat en Prinses Marijkestraat staan diverse vrijstaande en in blokken van twee geschakelde woningen, die als individuele particuliere projectjes zijn gerealiseerd, veelal in een stijl, waarin behoudende en modernistische uitgangspunten samengaan (shakehands). Goede voorbeelden zijn de door H. Scheffer ontworpen woning Prins Bernhardstraat 8 uit 1959-1960 en de drie vrijstaande huizen die in 1960 naar ontwerp van W. Wormhoudt aan de Prinses Marijkestraat zijn gebouwd.

De belangrijkste voorbeelden

- Prins Bernhardstraat 8
- Prinses Marijkestraat 5-9
- Prins Mauritsstraat 21-25 / Prins Alexanderstraat 15-21

Afb. 33-35. Van boven naar beneden de woningen aan de Prinses Marijkestraat, de Prins Mauritslaan en de Prins Bernhardstraat.

2.5 Oude perceels- en groenstructuren, water

Inleiding

De aanleg van de woonwijk vanaf de vroege twintigste eeuw is ten koste gegaan van het voordien vrij lege landschap en de daarin liggende oude structuren. Vergelijking van de situatie nu en die op de kadastrale minuut van 1832 leert, dat voornamelijk de oude Veerallee en de Willemsvaart nog op hun oude plaats liggen. In het terrein ten noorden van de Veerallee, tussen Prinses Julianastraat en Prins Hendrikstraat zijn enkele perceelsgrenzen van voor de aanleg van de woonwijk behouden gebleven, deels in samenhang met de kleine buitenplaats die hier heeft gelegen, en waarvan een deel van het huis en enkele groenelementen nog behouden zijn gebleven.

In het onderzoeksgebied bevinden zich enkele historische groenstructuren. Deels hebben ze een hoge ouderdom en gaan ze terug op de prestedelijke fase van het gebied. Anderzijds gaat het om groenelementen die karakteristiek zijn voor de ontwikkelingen tijdens het interbellum, toen op verschillende locaties in de nieuw aangelegde woonbuurtjes kleinschalige groenstructuren zijn aangelegd, meest in de vorm van plantsoenen. Het tuindorpprincipe was daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Een aantal bomen in het gebied is opgenomen op de gemeentelijke lijst van waardevolle of monumentale bomen. Wanneer deze kwalificaties zijn vermeld wordt dan ook expliciet verwezen naar deze lijst. In hoofdstuk 6 is de volledige lijst met waardevolle of monumentale bomen in de Veerallee opgenomen.

Prestedelijk landschap

De Veerallee behoort tot de oudste structuren in het gebied. Al in de negentiende eeuw was de parallel aan de Willemsvaart verlopende laan beplant met bomen en vormde ze een aangename wandelroute vanuit de Zwolse binnenstad richting het Engelse Werk.

Afb. 36-37 Laanbeplanting langs de Veerallee. Boven een blik in zuidoostelijke richting, met links de oude zilverlindes, en rechts de jongere platanen. Op de onderste foto rechts de zilverlindes, langs de Willemsvaart.

Van de negentiende-eeuwse dubbele laanbeplanting zijn enkele oude zilverlinden, behorende tot de buitenste rij, in de brede, met gras ingezaaide kade langs de Willemsvaart behouden gebleven. De binnenste rij bomen bestaat thans uit jongere platanen.

Ten zuiden van de Prinses Julianastraat bevindt zich langs de achteringang naar het terrein van het Gymnasium Celeanum een reeks forse linden. De bomen staan langs een oude perceelsgrens, die al op de kadastrale minuut van 1832 staat aangegeven en mogelijk ook de begrenzing vormde van de buitenplaats Flora, die rond het midden van de negentiende eeuw werd gesticht aan de Veerallee.

Periode 1900-1914

Uit deze periode zijn weinig bijzondere historische groenstructuren behouden gebleven. De rond 1905 aangelegde Jonkheer Strick van Linschotenlaan heeft een laanbeplanting, bestaand uit gewone esdoorns, die in aanleg teruggaat op de vroege twintigste eeuw. Een aantal bomen is als waardevol aangemerkt vanwege de inmiddels forse omvang.

Periode Interbellum

De Oranje Nassaulaan heeft een breed profiel met door middel van een brede groene middenberm gescheiden rijbanen. De middenberm is gevuld met gras, waarin kleine met heesters beplante perken en bomen, deels acacia.

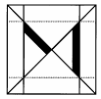
Het grote driehoekige plantsoen op het Prins Frederikplein is thans als een klein verblijfsparkje ingericht met hagen, zitbanken en speelelementen. Twee grote bomen bepalen het beeld, een Amerikaanse eik en een paardekastanje, beide als waardevol aangemerkt.

Afb. 38 Reeks oude linden tussen Gymnasium en Prinses Julianastraat.

Afb. 39 Oude esdoorns in de Jonkheer Strick van Linschotenlaan.

Afb. 40 De groene middenberm in de Oranje Nassaustraat is kenmerkend voor de in de jaren 20 aangelegde "tuinwijk".

Afb.41 Het Frederikplein met grote Amerikaanse eik en paardekastanje.

Afb. 42 Moerascypres op de hoek van de Prinses Irenestraat en de Prins Mauritsstraat.

Naoorlogse periode

De noordelijke wijkrand langs de Prins Bernhardstraat bestaat uit het in de jaren 70 aangelegde Prins Clauspark. Dit is een ruim opgezette, informeel ingerichte groenstructuur met slingerpaden, weitjes, boomgroepen en solitair in een deels licht geaccidenteerd terrein. Tevens bevinden zich in het park een volkstuintencomplex, een dierenweide, sportvoorzieningen, een kleine speeltuin en enkele terrassen. Het park is geopend in 1977. In de zuidelijke parkrand bevindt zich een aantal vrij grote en inmiddels als waardevol aangemerkte bomen, drie zomereiken en vier linden. Het park zelf heeft vanwege de geringe ouderdom een beperkte cultuurhistorische waarde.

De Prins Bernhardstraat heeft voorts doorgaande plantsoenen, als scheiding tussen rijweg en trottoir. Hierin zijn aan de zuidzijde berken geplant. Waarschijnlijk dateert deze groenstructuur uit de jaren 70. Van iets oudere datum zijn de groene bermen met sierkers in de Prinses Marijkestraat.

Solitair

De Veerallée is een wijk met veel tuinen. In enkele daarvan bevinden zich karakteristieke grote bomen, die betekenis hebben voor het straatbeeld of verwijzen naar een bijzondere historische situatie. Een voorbeeld daarvan zijn de oude linde en plataan in de tuin van Veerallée 36, restanten van de fraaie tuin van de buitenplaats villa Flora.

Op de hoek van de Prinses Irenestraat en de Prins Mauritsstraat staat een grote moerascypres.

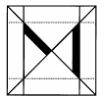
Afb. 43 Prinses Marijkestraat, in noordelijke richting. Afb. 44 Prins Bernhardlaan naar het noordwesten, met rechts de bermen met berkenplanting, en links het Prins Clauspark.

Afb. 45 Dierenweide in het Prins Clauspark. Afb. 1 Rand Prins Clauspark langs de Prins Bernhardstraat.

Afb. 46 De voortuin van het Gymnasium Celeanum

Prins Hendrikstraat. ZWOLLE.

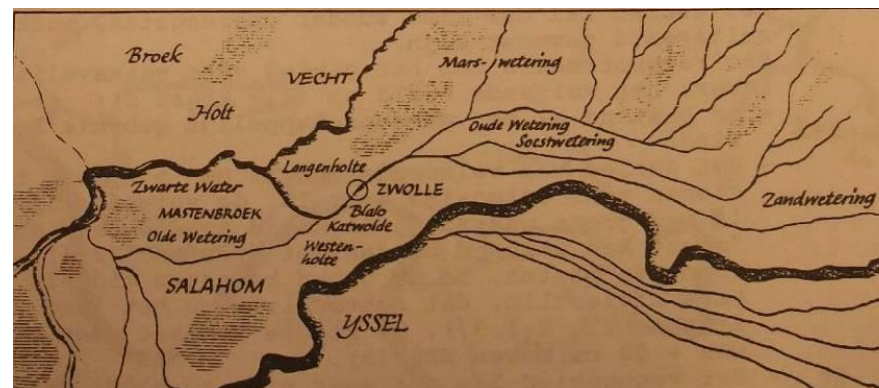
3 HISTORISCH RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

3.1 Vroege ontwikkeling

Dekzandruggen en late natte gronden

Het plangebied maakt deel uit van een complex gebied van dekzandruggen en lage natte gronden in het stroomgebied van de IJssel, het Zwarte Water en de Vecht, waarbij vooral de hogere dekzandruggen al vroeg door de mens in gebruik werden genomen. Ten zuiden van het Zwarte Water en de Aa bevindt zich een oude dekzandrug, die in noordwest-zuidoostrichting loopt en waarop de binnenstad van Zwolle, het gebied rond de Hoogstraat en ook delen van de wijk Assendorp zijn gelegen. Ten noorden hiervan bevindt zich een tweede dekzandrug, waarop uiteindelijk Dieze, de Diezerenk en de Oosterenk tot ontwikkeling kwamen.

Al in de jonge steentijd werd de “Zwolse” zandrug bewoond. De huidige nederzetting is waarschijnlijk rond 800 gevormd. Vanaf deze tijd werd het gebied stukje bij beetje ontgonnen om het te kunnen gebruiken voor akkerbouw. De lager gelegen gronden werden in gebruik genomen als weidegebied en hooiland, maar hiertoe moest wel de afwatering worden verbeterd door het graven van sloten. Ook op de zuidelijker gelegen zandruggen ontstonden agrarische nederzettingen, zoals Ittersum, Schelle, Oldeneel, Spoolde en Westenholtte. Vermoedelijk gebeurde dit al voor 500 na C. Op de noordelijker gelegen dekzandrug ontwikkelde zich vermoedelijk al in tiende eeuw of eerder bewoning. Hier ontstond een groot enkgebied, met de Diezerenk en de oostelijk hier op aansluitende Oosterenk. De “Diezerenk” was het kerngebied van de zelfstandige boermarkte Dieze. Ook de andere agrarische gemeenschappen in het gebied waren in markeverband georganiseerd. Buiten de enken, die intensief voor bewoning en landbouw werden gebruikt, lagen uitgestrekte deels onontgonnen gebieden, die uiteindelijk als weide- en hooilanden in gebruik werden genomen.

afb. 47 De IJsselvechtdelta rond 800 na Chr. (Illustratie uit Muffels, Cultuurhistorisch-landschappelijk onderzoek Stadshagen).

Afb. 48 De vesting Zwolle rond het midden van de zeventiende eeuw, naar J. Blaeu Het zuiden ligt rechts (uit: Noordergraaf, 1985).

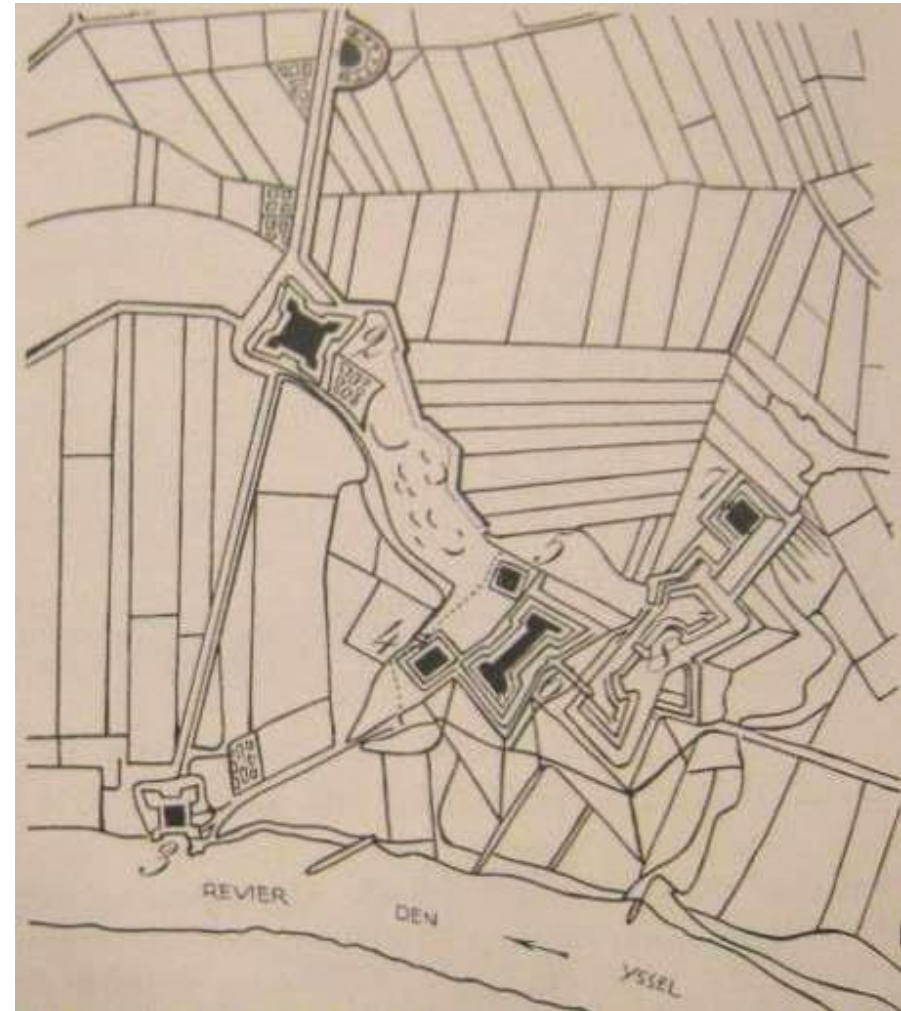

Ontginningen

De *marke* Suolle had in 1230 stadsrecht gekregen van de bisschop van Utrecht. Een deel van een bestaande nederzetting, Middelwijk genaamd, werd het centrum van de stad. Hier werd in de loop der eeuwen de huidige binnenstad gecreëerd, die met name in de veertiende en vijftiende eeuw een grote bloei doormaakte. Het ommeland werd, voor en na de stadsvorming, gaandeweg steeds verder ontgonnen voor agrarisch gebruik. De hoger gelegen gronden op de diverse dekzandruggen werden voornamelijk voor akkerbouw gebruikt, terwijl de lager gelegen delen dienst deden als weidegebied en hooiland. Grofweg van de twaalfde tot veertiende eeuw werden de lager gelegen gebieden bedijkt.

3.2 Vesting Zwolle, nieuwe linie

De bloeiende Hanzestad Zwolle werd in de middeleeuwen voorzien van een stenen ommuring met stadspoorten, muurtorens en een buitengracht. Vanaf de late zestiende eeuw, toen er verwoed werd gestreden tegen de Spaanse overheersing, is de vesting Zwolle, belangrijke schakel in de reeks vestingsteden langs de IJssel, gemoderniseerd. Het zwaartepunt lag in de periode 1615-1629, toen buiten de middeleeuwse ommuring een omwalling is gerealiseerd met elf bastions en een stervormige vestinggracht. Al eerder werd gewerkt aan een linie tussen de stad en het Katerveer. Om te voorkomen dat de vijand via Zwolle en Zwartsluis, buiten de stad om, naar het noorden zou kunnen oprukken, werd er tussen de IJssel en de stad in een vrijwel rechte lijn een verdedigingslinie opgeworpen, ongeveer ter plaatse van de tegenwoordige Nieuwe Veerallee, en dus langs de flank van het onderzoeksgebied Veerallee. De linie bestond uit een brede wal en een gracht (liniesloot), die, op de plaatsen waar de linie enkele hoge stroomruggen passeerde, werd voorzien van versterkingen, waaronder op de Spoolderberg de gebastioneerde Bergschans. Vermoedelijk is de linie naar oudere plannen pas in 1598 aangelegd en in 1600 voltooid met de realisatie van de Luurder- of Kleine Schans. Dat was een vierkante redoute ten noorden van de Bergschans, daar waar de Linie een smal rivierduin kruiste.

Afb. 49 De linies ten zuidwesten van Zwolle, situatie circa 1700. Centraal in de tekening het Nieuwe Werk, geheel bovenaan (links van het midden) de Luurderschans (illustratie uit: Hogenkamp, 2002).

De locatie van de Kleine Schans moeten we in de omgeving van de ingang tot de Ecodrome aan de Nieuwe Veerallée zoeken. Bij de IJsseldijk kwam een volgende schans, de “Nieuwe schans”. Eind zeventiende eeuw (1698-1701) is de linie naar plannen van de vestingbouwkundige Menno van Coehoorn gemoderniseerd, waarbij de Nieuwe schans ingrijpend werd aangepast en uitgebreid met “het Nieuwe Werk”, thans opgenomen in het Engelse Werk.

De linie doorkruiste voornamelijk agrarisch gebruikt gebied, merendeels weiden en hooilanden. Op het hogere rivierduin ter hoogte van de Luurderschans werd ook akkerbouw bedreven; dit gebied lag evenwel voornamelijk ten zuiden van de linie en dus niet binnen het huidige onderzoeksgebied.

3.3 De 19de eeuw: nieuwe infrastructuur

Vroege negentiende eeuw: aanleg Willemsvaart

Bij de opheffing van de vestingstatus van Zwolle in 1809 is ook de linie aan de stad overgedragen. Dat kwam goed uit, want de stad ontwikkelde in deze periode de plannen voor de aanleg van een nieuwe vaart, die de stad een directe verbinding met de IJssel zou moeten brengen. Al in de middeleeuwen verlangde de stad een scheepvaartverbinding met de druk bevaren IJssel. Zo werd in 1480 al een begin gemaakt met het graven van een vaart, maar het project stopte, waarna een smalle sloot resteerde, die later als liniegracht in gebruik werd genomen. Tot in de negentiende eeuw was dus men genoodzaakt via het Zwarte Water en de Zuiderzee de IJssel te bereiken. Het gemis van een goede ontsluiting werd vooral gevoeld in de turfhandel.

Het nieuwe kanaal kon door het stadsbestuur worden ingepast in de pas verworven linie tussen stad en Katerveer. Moeizame onderhandelingen over grondaankopen werden hiermee zoveel mogelijk beperkt en de linesloot kon worden gebruikt als basis voor de nieuwe vaart en de afvoer van de vrijkomende grond. Al gauw na de overdracht is begonnen met het graafwerk, maar na de inlijving van het Koninkrijk Holland bij Frankrijk werd het werk stil gelegd.

Afb. 50 Detail Topografisch Militaire Kaart (veldminuut) door J.V.D. Dittlinger, 1851 (Nationaal Archief). Duidelijk zichtbaar is de dan nog jonge Willemsvaart. Bij de pijl de voormalige Luurderschans met de Joodse begraafplaats. Ten noorden markeert een dubbele bomenrij de voorname Veerallée. De kop van de vaart, bij de stadsgracht, ligt nog op de oude plek.

Afb. 51 Beeld van de Willemsvaart omstreeks 1910. Hoewel de vaart verbreed is geeft de afbeelding een goed beeld van de situatie, zoals in de negentiende eeuw was. Links de door bomen omzoomde Veerallée en het noordelijke jaagpad (detail ansichtkaart particuliere collectie).

Alleen het tracé tussen stad en Bergschans was voltooid. Pas na de Franse tijd, in 1819, kon het werk worden hervat, mede door een belangrijke financiële bijdrage van koning Willem I. Baron van Dedem, die door de aanleg van de Dedemsvaart de turfindustrie in de regio een impuls gaf, had hier samen met kooplieden van de IJsselsteden en steenfabrikanten op aangedrongen. De turfvaart in het IJsselgebied moest immers bevorderd worden. Op 24 augustus 1819 kon de nieuwe vaart, geschikt voor de grote vrachtschepen worden geopend. Ze werd genoemd naar de opdrachtgever, koning Willem. Aan weerszijden lagen jaagpaden om de rivierzeilschepen ook bij gebrek aan wind te kunnen verplaatsen.

In het begin liep de Willemsvaart van de speciaal aangelegde Nieuwe Haven met een grote bocht naar de IJssel. In 1873 is de vaart vanwege de toename van de scheepvaart en om het kanaal ook voor zeeschepen geschikt te maken, uitgediept en verbreed. In 1876 werd de kop van het Kanaal, bij de aansluiting op de singelgracht, iets naar het westen verlegd. Ten oosten van het kanaal werd hier de Emmawijk gerealiseerd. Bij de IJssel ontstond een uitgebreid sluizencomplex, de Katerveersluis, die nog in de negentiende eeuw ten behoeve van de grotere binnenvaartschepen werd uitgebreid.

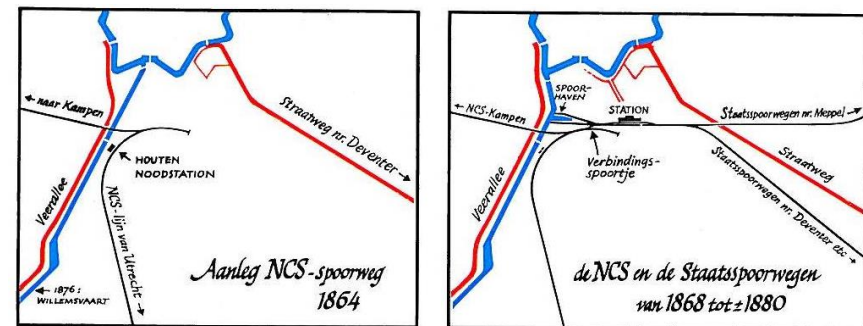
Ontwikkelingen rondom de vaart, aanleg van de Veerallee

De oude schansen bleven bij de aanleg van de Willemsvaart min of meer intact, zo ook de Luurderschans, waarop vanaf 1722 het Joodse kerkhof was gelegen (gesloten in 1885). Het zou zijn aangelegd op een oud soldatenkerkhof. Belangrijkst overblijfsel van de linie was het Nieuwe Werk.

Volgens Koninklijk Besluit van 16 februari 1827 werd de aanleg van de huidige Veerallee aanbesteed, destijds een met klinkers bestrate aarden baan van Zwolle naar het Katerveer. De aanleg hing samen met die van de aansluitende Zuiderzeestraat, die Zwolle, via het veer, verbond met Harderwijk en Amersfoort.

Afb. 52 De Veerallee rond 1900, vermoedelijk in zuidelijke richting. Links de Willemsvaart. Rechts is nog geen bebouwing aanwezig.

afb. 53 Ontwikkeling van de spoorwegen in Zwolle tussen 1864 en ca.1880 (illustratie uit Ach lieve tijd, 1980). Links de Willemsvaart en de Veerallee.

De nieuwe laan lag aan de noordzijde van de Willemsvaart en werd al gauw ontdekt als fraaie wandeling van de binnenstad naar de IJssel. Het vervallen Nieuwe Werk, de imposante schans bij het Katerveer, vormde hier een attractieve plek voor verpozing en kwam in 1828 in beeld als locatie voor een nieuw stadspark, dat later door de inwoners van Zwolle het "Engelsche werk" zou worden genoemd.

De sterk vergraven resten van de Luurder- of Kleine Schans bleven nog lange tijd zichtbaar in het terrein aan weerszijden van de Willemsvaart. Met het verleggen van de vaart, de realisatie van de nieuwe verkeersweg en uiteindelijk de aanleg van een ruime entree tot de Ecodrome verdwenen de laatste restanten en daarmee ook de Joodse begraafplaats uit beeld.

Vanaf de late negentiende eeuw verrees enige bebouwing langs de Veerallee. Al eerder, in 1851 was een kleine buitenplaats aangelegd, Villa Flora, in opdracht van de toenmalige Commissaris des Konings, jhr. Mr. Cornelis Backer.

Spoor- en tramwegen

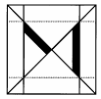
In 1864 werd de spoorlijn Utrecht-Hattem doorgetrokken naar Zwolle, het begin van een grootschalige infrastructurele ontwikkeling, die Zwolle tot een belangrijk spooknooppunt zou maken. De exploitatie was in handen van de Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij (NCSM), die in 1859 de concessie voor de spoorlijn van Utrecht naar Zwolle en vandaar naar Kampen had verworven. Naast de particuliere NCSM waren ook de Staatsspoorwegen (SS) in Zwolle actief. Het zou echter tot 1866 duren voordat de lijn Zwolle-Deventer door de SS werd aangelegd. Doordat het station van de SS in 1864 nog niet voltooid was (dat gebeurde pas in 1868) en ook het medegebruik administratief nog niet was geregeld, bouwde de NCSM een tijdelijk station bij de Willemsvaart (in de bocht tussen de spooraftakking naar Kampen en de overweg in de Assendorperlure), dat overigens in 1873 weer werd opgeheven. In de omgeving van deze tijdelijke voorziening werden enkele dienstwoningen voor de NCSM gebouwd. Aan het spoortraject Zwolle-Kampen, geopend in 1865, werd in 1899 opnieuw een halteplaats geopend.

Afb. 54 Van de voormalige buitenplaats Villa Flora resteert het sterk verbouwde huis en delen van de tuin (foto coll. HCO FD015-64). Deze foto dateert uit 1986.

Van 1927 tot 1969 was er in de lijn Zwolle-Kampen ook een halte Veerallee. Het stationnetje stond aan de noordzijde van de spoorlijn. Op deze plek bevond zich voreger ook het begin- en eindpunt van de stoomtramverbinding Zwolle-Blokzijl. In 2000 is het stationnetje gesloopt.

Vanaf 1885 werd door de Zwolsche Tramwegmaatschappij (ZTM) een paardentramdienst geëxploiteerd die vanaf de vroegere Beestenmarkt (nu Harm Smeengekade) via de Veerallee naar het Katerveer liep. Nog in hetzelfde jaar werd de lijn doorgetrokken tot aan de Grote Markt. In 1919 werd de lijn opgeheven.

3.4 De 20ste eeuw: opnieuw ingrijpende ontwikkelingen

Nieuwe infrastructuur

Met de groei van Zwolle vanaf het einde van de negentiende eeuw ontstond rond de stad gaandeweg een geheel nieuwe infrastructuur, waarbij oude uitvalswegen en waterwegen soms hun oude rol bleven vervullen, maar vaker nog vervielen tot secundaire structuren. Ontwikkelingen volgden elkaar snel op. In de vroege twintigste eeuw voldeed de oude Willemsvaart niet meer, vanwege de groei van de omvang van vrachtschepen. In 1919 werden de eerste concrete stappen ondernomen om tot een nieuwe vaarverbinding te komen. Er werd een wet aangenomen voor aanleg van het kanaal Katerveer-Frankhuis, ten westen van de stad. Het zou tot in de vroege jaren 60 duren voordat de schop werkelijk de grond inging. In 1964 werd het Zwolle-IJsselkanaal geopend.

Veerallee

Ook de Veerallee onderging veranderingen. De rustieke landweg langs de Willemsvaart nam als verkeersstructuur flink in betekenis toe, zeker toen in 1930 de IJsselbrug gereed kwam als onderdeel van het Rijkswegenplan. Daarnaast werd op de gronden ten westen van de allee tot woonwijk ontwikkeld, waardoor het verkeer verder toenam (zie paragraaf 3.6). De opening van de nieuwe IJsselbrug in 1930 betekende een enorme verkeerstoename op de Veerallee. Aanvankelijk werd dit nog als een “levendige drukte” ervaren, maar na de Tweede Wereldoorlog kreeg de oude laan zoveel verkeer te verwerken, dat er telkens aanpassingen moesten plaats vinden. Het toenemende auto- en vrachtverkeer legde veel druk op de weg, die telkens weer werd aangepast, verbreed, van fietspaden voorzien en ontdaan van de beplanting.

Midden jaren 30 werden de plannen concreet voor de aanleg van de nieuwe Rijksweg A28, die tevens als ringweg zou moeten functioneren voor Zwolle. De weg kwam kort voor de Tweede Wereldoorlog grotendeels af, maar vooral na de oorlog werden nog veel verbeteringen doorgevoerd. Op de kop van de Veerallee werd een verkeersplein geprojecteerd, die de nieuw ringweg moest koppelen

aan de Spoolderbergweg (met aansluiting naar de IJsselbrug) en de nog te realiseren IJsselallee. Bij de aanleg van het verkeersplein werd een deel van de Willemsvaart langs de Veerallee gedempt. De vaart had inmiddels zijn betekenis als infrastructuur verloren, zeker toen in 1965 het Zwolle-IJsselkanaal gereedkwam. Men begon toen met de aansluiting van de Industrierweg op de Veerallee. Die aansluiting ging ten koste van de Willemsvaart, die ten behoeve van het nieuwe verkeersknooppunt moest worden gedempt. In 1966 klaarde men dit karwei over het traject van de stadsgracht tot aan de Veeladingbrug, die net als de spoorbrug en de Keersluisbruggen werd gesloopt.

In 1966-1967 is de spoorhaven aan de Veerallee gedempt. Op de plek van de haven verrees het nieuwe stationspostkantoor. Een tweede grote fase vond plaats in 1968: de aanleg van een parkeerplaats bij de Emmawijk, het verbreden van de spoorwegovergang en de realisatie van een tweebaansweg met vier rijstroken langs de Emmawijk. De derde fase bestond uit de reconstructie van de Harm Smeengekade en de Pannekoekendijk, en een dam ter plaatse van de Kamperpoortenbrug.

De Veerallee was inmiddels veranderd in een drukke verkeersader (Nieuwe Veerallee) en één van de belangrijkste entrees tot het binnenstadsgebied. Het restant van de Willemsvaart fungeerde nog slechts als singel langs de representatieve wijkrand van de wijk Veerallee.

Met het grotendeels verdwijnen van de Willemsvaart kwam in 1964 ook een einde aan het beroemde scholierenpontje dat een “veerdienst” onderhield tussen de aan weerszijden van de vaart gelegen woongebieden en waarvan vooral de schooljeugd gebruik maakte. De pont voer tussen de Veerallee en het Jodendijkje.

In de omgeving van de inmiddels gedempte spoorhaven, vlakbij het nieuwe stationspostkantoor verrees aan de verkeersweg een modern flatgebouw, de Willemsflat, symbool voor de turbulente ruimtelijke ontwikkelingen en een nieuwe landmark in het stedelijke gebied van Zwolle. Het in het complex geïntegreerde servicepompstation stond direct ten dienste van het autoverkeer

op de Veerallee. Het is niet verwonderlijk dat de herstructurering van de straat een wezenlijk onderdeel vormde van het Structuurplan uit 1972.

Aanpassing A28

Midden jaren zestig was een ingrijpende aanpassing van het tracé van de A28 in uitvoering. Dit gebeurde in het kader van de bouw van de nieuwe IJsselbrug, die in 1970 werd geopend. Ten noordoosten van Spoolde kwam een groot verkeersplein te liggen, een deel van het A28 tracé door de Veerallee werd verlegd en de A28 werd in rechte lijn doorgetrokken richting nieuwe IJsselbrug. De route via de Spoolderbergweg naar de oude IJsselbrug kreeg een meer lokale bestemming. Het ronde verkeersplein direct ten noorden van de Spoolderberg wijzigde men tot een eenvoudiger T-splitsing.

De verplaatsing van de A28 in noordwestelijke richting was een grote vooruitgang voor de wijk Veerallee. Het drukke doorgaande verkeer kon op afstand worden gehouden en er kwam ruimte voor een flink wijkpark, het Prins Clauspark, een groene buffer tussen woonwijk en snelweg.

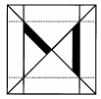
afb. 55-56 Links detail structuurplankaart "Uitbreidingsplan in hoofdzaken voor de gemeente Zwolle" van Dudok, 1949 (uit: *S.J. van Embden*, Rotterdam 1996, p. 196). Rechts detail van de Structuurschets voor Zwolle door ir. S.J. van Embden, voltooid in 1954 (uit: *S.J. van Embden*, Rotterdam 1996, p. 197).

afb. 57 Het nieuwe tracé van de A28, nu in 1966, gezien vanuit het zuidoosten (foto coll. HCO FDOHCO001000167).

Afb. 28 Veerallee in 1976, met op de voorgrond de Willemsvaart (bron: HCO, FDOHCO000172).

3.5 Aanleg van een woonwijk langs de Veerallee

In de tweede helft van de negentiende eeuw werd voor het eerst op grote schaal buiten de binnenstad en de kleine voorstadsgebieden van Zwolle gebouwd. De toenemende bedrijvigheid noodzaakte tot de bouw van arbeidersbuurten en een groeiend aantal welgestelden vestigde zich buiten de singels in riantere herenhuizen. Zo ook langs de oude Willemsvaart en de Veerallee, die in die jaren nog een rustieke bomenlaan was en dus een aantrekkelijke locatie voor de bouw van herenhuizen en villa's. In 1900 werd in het Zwolse college van B&W een initiatief behandeld van een bewoner van de Veerallee, A.H. Noorman, die het plan had een terrein ten noorden van de Veerallee te bebouwen. Gemeentearchitect J.L. van Essen heeft het plan uitgewerkt. Het omvatte een drietal haaks op de Veerallee geprojecteerde woonstraten, aan de achterzijde (noordzijde) ontsloten door een dwarsstraat. Het duurde nog jaren eer de gemeenteraad, beducht voor ongebreidelde uitbreiding door speculanten, met het plan instemde en men met de projectontwikkeling aan de slag kon. Het Plan van Uitbreiding benoorden de Willemsvaart werd pas in 1910 vastgesteld. Overigens waren de meeste woningen aan de Koningin Wilhelminastraat, de Prins Hendrikstraat en aansluitende delen van de Veerallee toen al enkele jaren gereed. De bebouwing bestond uit geschakelde herenhuizen in merendeels kleinschalige projecten, ontworpen door een kleine groep architecten (G.B. Broekema, G.G. Post en M. Meijerink). De kleurrijke en decoratief afgewerkte architectuur, met elementen in art nouveaustijl, is kenmerkend voor de vroege twintigste eeuw.

Ook zuidelijker aan de Veerallee werden bouwkvavels uitgezet en verrezen nog voor 1910 enkele blokjes geschakelde villa's. Rond 1905 ontstonden de grote dubbele villa's aan de Jhr. Strick van Linschotenlaan. Hier werd het beeld mede bepaald door de grote tuinen rondom, een contrast met de vrij stedelijke gevelwanden van de Wilhelminastraat en de Prins Hendrikstraat.

Afb.59 Prins Hendrikstraat (aangelegd vanaf 1903), ca. 1905-1909 (foto coll. HCO PBKR2798).

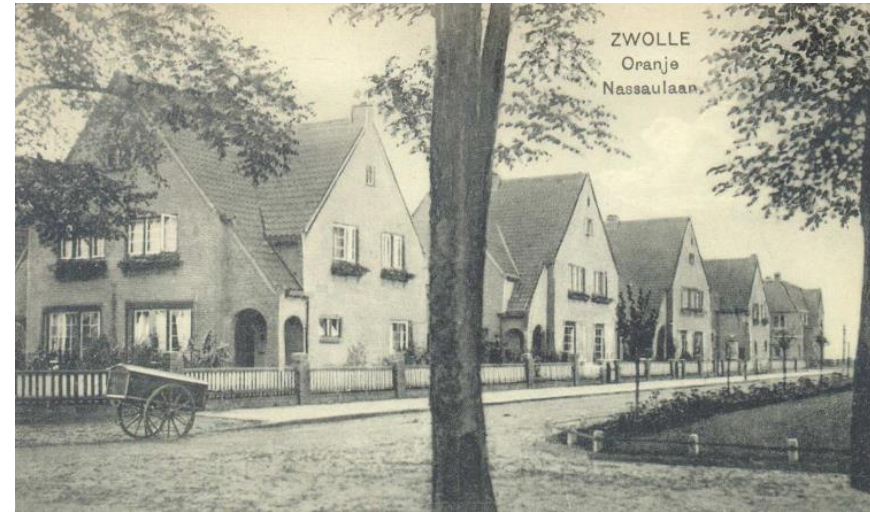

Afb. 60 Luchtfoto van de Oranje Nassaulaan en de Koningin Sophiastraat, circa 1929 (foto coll. FD0HCO001000070).

Tussen 1910 en 1920 was er niet zoveel bouwactiviteit in de Veerallee. Her en der verrees een woning, zoals het ten opzichte van de Veerallee ver naar achteren gelegen landhuis op nr. 35 dat in 1915 naar ontwerp van Th. W Rueter werd gebouwd.

Vanaf begin jaren 20 werd er weer volop gebouwd in de Veerallee. In de al bestaande straten werden open percelen alsnog ingevuld (Koningin Wilhelminastraat 1 en 3 in 1924, nrs. 11-23 in 1926), ook werden kleine landhuis- en middenstandswoningbouwprojecten toegevoegd, waartoe het stratenplan stapsgewijs werd uitgebreid. Meer naar het zuiden toe kreeg de wijk een villaparkachtige opzet met vrijstaande of hooguit per twee gekoppelde grote woningen in ruime tuinen, ontsloten door een brede allee met groene middenberm, de Oranje Nassaustraat. Het hart van de Veerallee werd in de jaren 1921-1923 ingevuld met een complex arbeiderswoningen van woningbouwvereniging Ons Belang. De lange blokken geschakelde woningen, deels met bovenhuizen, vormen gesloten straatwanden, vaak met schilderachtige hoekoplossingen. Door de diepe achtertuinten past het complex in de traditie van de tuindorpen. Kleine pleintjes zijn markante stedenbouwkundige elementen in de wijk en vormen tevens de schakel naar andere kleine projecten met geschakelde middenstandswoningen uit de jaren 20 en 30. Een voorbeeld hiervan is het complex tussen Prins Frederiklein en Koningin Wilhelminastraat, in 1937 ontworpen door P.A. Lankhorst.

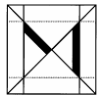
Gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw werd het bebouwingslint langs de Veerallee gesloten met de bouw van diverse vrijstaande of dubbele villa's en twee grote scholen

Afb. 61 Het complex “dubbele landhuizen” aan de Oranje Nassaulaan, hoek Veerallee, circa 1930 (foto coll. HCOPBKR3954).

Afb. 62 Het complex van Ons Belang, naar ontwerp van J.D.C. Koch, omstreeks 1925. Op deze foto een kijkje in de Prinses Julianastraat (foto coll. HCOPBKR6263).

Na de Tweede Wereldoorlog

Direct na de Tweede Wereldoorlog wordt op kleine schaal doorgebouwd aan reeds bestaande straatjes. In de jaren 50 en 60 verzezen in het zuidelijke deel van de wijk en langs de noordrand vrijstaande woningen, min of meer als vervolg op de vooroorlogse ontwikkelingen. De bouwactiviteiten werden halverwege de jaren 60 afgesloten met een complex geschakelde eengezinswoningen in de noordhoek van de Veerallee (Prins Bernhardstraat, Prinses Beatrixstraat, Koningin Wilhelminastraat), in een voor die bouwtijd kenmerkende eenvoudige halfopen verkaveling. Aansluitend op de Kamperweg is een sportterrein aangelegd. De voormalige Christelijke HBS, later het Christelijk Lyceum Carolus Clusius en nu Agnietencollege, groeide in de jaren 60 en later uit tot een groot gebouwencomplex, waarbij de ingang van de Veerallee naar de Prinses Julianastraat werd verplaatst.

Na de verlegging van de A28 kwam een groot terrein binnen de Veerallee voor herontwikkeling beschikbaar. Op het noordelijke deel hiervan werd het Prins Clauspark aangelegd. Het langgerekte park met volkstuintjes, dierenweide en speeltuin is in 1977 geopend.

Op het zuidelijke deel van het terrein verrees rond 1975 het omvangrijke Computercentrum van de AMRO-bank. Het complex is enkele jaren geleden volledig gesloopt.

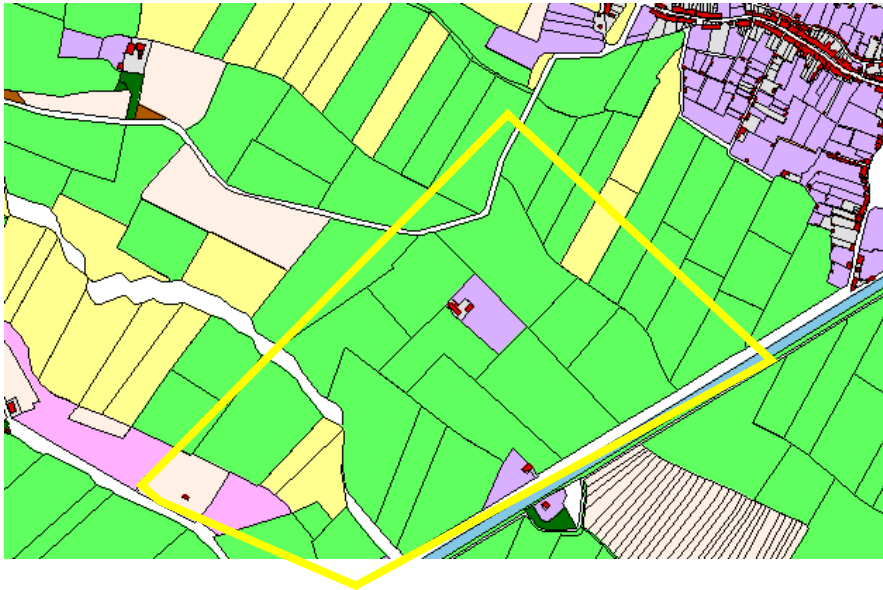
Van zeer recente datum is de bebouwing van het orthopedagogisch-didactisch centrum Het Lumeijn (circa 2005) en de naast gelegen Ghulzar-e-Madina Moskee (1988) aan het noordelijke uiteinde van de Koningin Wilhelminastraat. De Moskee was destijds de eerste in Zwolle.

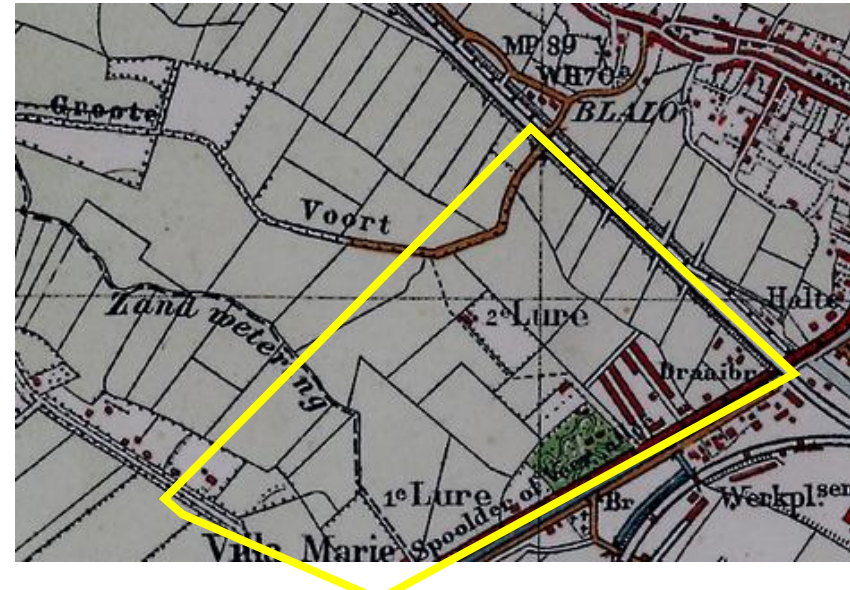
Afb. 63 Werkzaamheden aan het Prins Clauspark in februari 1977. Rechts de Prins Bernhardstraat (foto coll. HCO FD0HCO001000149).

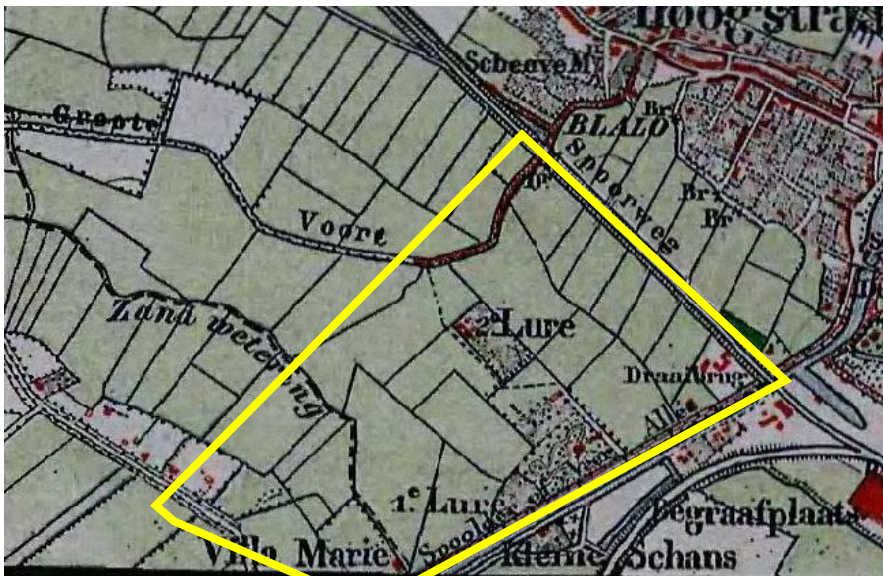
Afb. 64 Het AMRO-bank computercentrum tussen A28 en Prins Bernhardstraat in 1977 (foto coll. HCO FD011598-04).

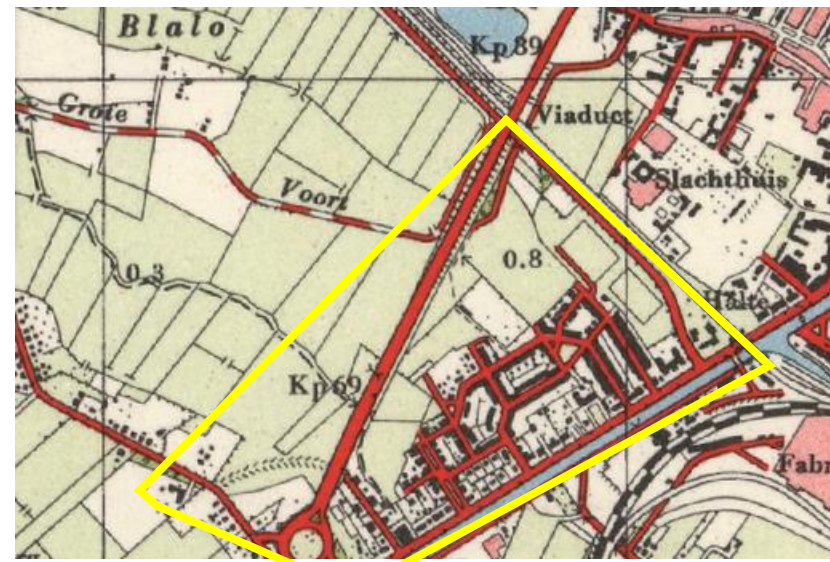
1832

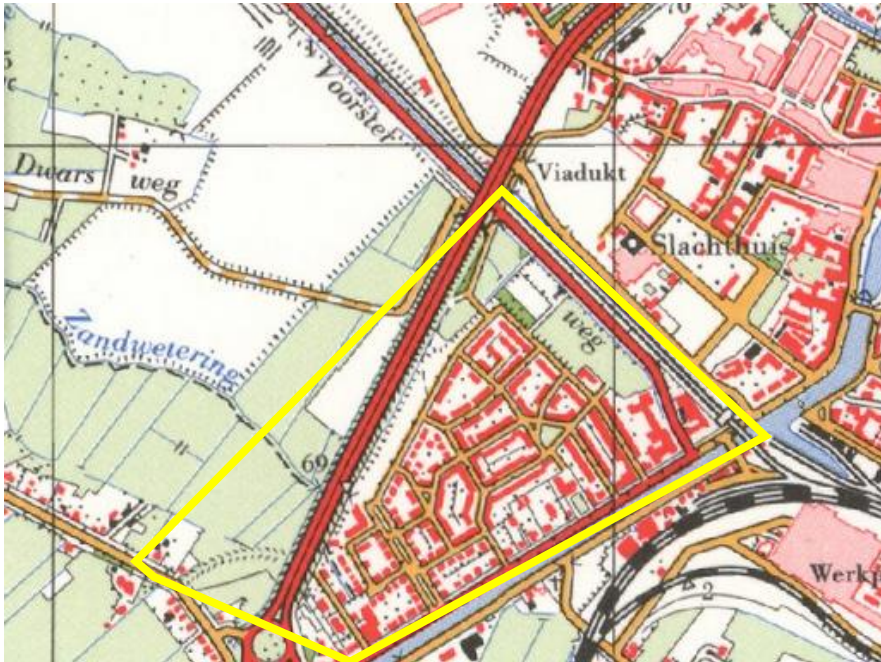
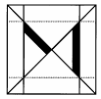
1927

1890

1954

1964

Afb 65-70 Het plangebied (geel kader) door de jaren heen, via de Kadastrale minuut van 1832 (bron: bewerking hisgis.nl) en de Topografische (Militaire) kaarten van de jaren 1890, 1927, 1954, 1964, 1975 (bron: watwaswaar.nl).

1975

4 QUICKSCAN CULTUURHISTORISCHE KWALITEIT

4.1 Cultuurhistorische waarden: algemene omschrijving

Rijke historie

Het onderzoeksgebied Veerallee ligt in het zuidwestelijke deel van Zwolle. Het huidige beeld wordt nog voor een belangrijk deel bepaald door de transformatie die het gebied vanaf circa 1900 tot in de wederopbouwperiode doormaakte en waarin het van leeg agrarisch gebied tot stadswijk werd omgevormd. Daarbij raakten de prestedelijke structuren (afgezien van de aloude Veerallee en de Willemsvaart) grotendeels uit beeld. Sinds de verlegging van de A28 is de Veerallee van verdere grootschalige ruimtelijke ingrepen verschoond gebleven.

De bebouwing van de wijk gebeurde stapsgewijs, waarbij een aantal hoofdfasen duidelijk is te onderscheiden: het geleidelijke ontstaan van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee vanaf het einde van de negentiende eeuw, deels in samenhang met de latere bebouwingsfasen; de bebouwing van grote geschakelde herenhuizen in het kleinschalige uitbreidingsplan van Noorman, ontworpen door gemeentearchitect Van Essen (1905-1910), de bouw van villa's, landhuizen, middenstandshuizen en arbeiderswoningen in diverse grote en kleine projecten in het interbellum, en ten slotte de naoorlogse periode, eindigend rond 1965. De bouwfasering in de wijk is nog zeer goed leesbaar gebleven en in wezen gaaf bewaard. Dit geldt voor de aanwezige structuren als ook voor de bebouwing en een deel van de beplanting.

4.2 Historische ruimtelijke structuren

Het onderzoeksgebied heeft als totaal grote historische betekenis vanwege de markante en nog grotendeels goed afleesbare ontwikkelingsgeschiedenis vanaf de late negentiende eeuw. Eerdere fasen, bijvoorbeeld van de landschapsvorming en het historische landgebruik zijn door de aanleg van de wijk uit het zicht geraakt.

Bij de waardenbepaling van de historische structuren betreft het die aanwezige c.q. zichtbare en nog goed herkenbare structuren, die kenmerkend zijn voor de perioden waarin ze zijn ontstaan, dan wel voor een specifieke ontwikkeling binnen het gebied (functie).

De belangrijkste historische ruimtelijke structuren zijn:

Uit de periode voor 1900

- De structuur van de Veerallee als representatieve lommerrijke laan langs de Willemsvaart, tevens het tracé van oudere structuren en linie tussen Zwolle en het Katerveer.
- De sterk aangepaste restanten van de Willemsvaart;
- De spoorlijn Zwolle-Kampen langs de noordzijde;
- Enkele perceelstructuren ten noorden van de Veerallee in het bouwblok tussen Prinses Julianastraat en Prins Hendrikstraat. Eén van deze oude structuren wordt gemarkeerd door een reeks oude linden.
- Locatie en restanten van de buitenplaats Villa Flora.

Uit de periode 1900-1940

- Het stratenplan en de bebouwing van de in verschillende fasen ontwikkelde woonwijk; de fasegewijze ontwikkeling van straten en huizenblokken is zeer goed afleesbaar gebleven. De wijkopzet en het stratenplan bezitten herkenbare en markante aspecten, die in de eerste helft van de twintigste eeuw gangbaar waren, zoals de eenvoudige villaparkopzet met centrale allee met middenberm in het zuidelijk deel van Veerallee, en het stratenplan met geknikte straten en kleine pleinruimtes met schuin geplaatste woningblokken in het centrale deel van Veerallee. Karakteristiek voor de wijk is dat er geen grootschalig en uitgewerkt stedenbouwkundig plan aan ten grondslag ligt, maar een groot aantal, waarschijnlijk nauw met de woningbouwprojecten samenhangende deelplannen.

Uit de periode 1945-1965

- In feite de afronding van de wijk binnen de toen (voor de verlegging van de A28) beschikbare ruimte, waarbij het vooroorlogse stratenplan verder is uitgelegd en aangevuld. Vooral de invulling met geschakelde woningen in een halfopen verkaveling wijkt duidelijk af van de vooroorlogse periode.

De **historische gelaagdheid** uit zich onder meer in de aanwezigheid van interessante ruimtelijke deelstructuren en ensembles met cultuurhistorische waarde. Samen vertellen deze ensembles het verhaal van het plangebied. In Veerallee betreft het de volgende historische ensembles:

- Het ensemble representatieve lintbebouwing langs de oude Veerallee.
- Het ensemble geschakelde herenhuizen in het plan Noorman-van Essen (Koningin Wilhelminastraat, Prins Hendrikstraat, Veerallee).
- Het “villapark” in het zuidelijke deel van Veerallee.
- Woningbouw dmv geschakelde woningen in grote en kleine complexen, middenstands- en arbeidersklasse uit het interbellum.
- Het ensemble naoorlogse woningbouw langs de noordflank van de woonwijk.

Gebiedsdelen met beperkte/ geen cultuurhistorische waarde

- De zone met thans braak liggend terrein en het Prins Clauspark ten noorden van de Prins Bernhardstraat.
- Gebied met sportvelden ten noordoosten van de Koningin Wilhelminastraat.
- Terrein tussen de Kamperweg en spoortracé Zwolle-Kampen.

4.3 Historische bouwkunde

Een deel van de bebouwing in het onderzoeksgebied heeft cultuurhistorische waarde. Dat wil zeggen dat er sprake is van objecten en ensembles die voldoen aan de volgende criteria:

- Objecten en complexen met architectuurhistorische waarden: d.w.z. met een relatief hoge ontwerpqualiteit of representatief voor een bepaalde bouwstijl, stroming, bouwperiode of typologie;
- Objecten, complexen en ensembles met een bijzondere stedenbouwkundig-historische of landschappelijke waarde, d.w.z. als onderdelen van bijzondere complexmatige ontwikkelingen door bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, particulieren e.d. of vanwege specifieke andere situationele aspecten (bijvoorbeeld markante locaties, focus- en oriëntatiepunten, landmarks);
- Gaafheid, d.w.z. objecten en ensembles die in belangrijke mate ongewijzigd zijn gebleven sinds de bouwtijd of waarbij wijzigingen zeer zorgvuldig zijn aangebracht. Objecten en ensembles die in sterke mate zijn veranderd door het wijzigen van (winkel)puien, daken (dakkapellen, ophogingen, karakteristieke detailleringen, stukken of sausen van de gevels, etc. voldoen niet aan dit criterium;
- Objecten en complexen met een monumentenstatus (rijks- en gemeentelijke monumenten).

►► Waardering van de objecten en ensembles

De bebouwing die aan de eerder in deze paragraaf genoemde criteria voldoet is weergegeven op de bijgevoegde **cultuurhistorische waardenkaart** en tevens in de objectenlijst in hoofdstuk 6. Tevens zijn de objecten (met uitzondering van de reeds beschermde monumenten) opgenomen in het als bijlage opgenomen overzicht met foto en korte omschrijving van de karakteristiek.

Tevens is in deze lijst in kleur de cultuurhistorische kwaliteit weergegeven, zoals die ook op de cultuurhistorische waardenkaart is aangeduid.

Op de cultuurhistorische waardenkaart zijn de in de bebouwde kom gelegen boerderijen met een B aangeduid. Zo wordt nog een indruk gegeven van de restanten van de agrarische voorgeschiedenis van Westenholte.

■ **Zeer hoge cultuurhistorische waarde:**

Objecten en/of ensembles, met hoge architectuurhistorische waarden: d.w.z. met een relatief hoge ontwerp kwaliteit of representatief voor een bepaalde bouwstijl, stroming, bouwperiode of typologie. Tevens kan er sprake zijn van bijzondere stedenbouwkundig-historische of landschappelijke waarden, d.w.z. als onderdelen van bijzondere complexmatige ontwikkelingen door bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, particulieren e.d. of vanwege specifieke andere situationele aspecten (bijvoorbeeld markante hoeklocaties, focus- en oriëntatiepunten, landmarks)

Deze waarde is dusdanig hoog, dat behoud (en bescherming) van deze objecten te overwegen is. Sommige objecten zijn reeds beschermd.

■ **Hoge cultuurhistorische waarde:**

Objecten en/of ensembles met architectuurhistorische waarden: d.w.z. kenmerkend voor een bepaalde bouwstijl, stroming, bouwperiode of typologie. Tevens kan er sprake zijn van stedenbouwkundig-historische of landschappelijke waarden, d.w.z. als onderdelen van bijzondere complexmatige ontwikkelingen of vanwege specifieke situationele aspecten (bijvoorbeeld markante hoeklocaties, focus- en oriëntatiepunten, landmarks)

Deze waarde is dusdanig hoog, dat behoud (en bescherming) van deze objecten te overwegen is.

■ **Attentiewaarde:**

Objecten en/of ensembles die voor de ontwikkelingsgeschiedenis van het gebied van (enig) historisch belang zijn, maar niet direct beschermenswaardig zijn. De objecten voegen zich in schaal, hoofdvormen en typologie min of meer binnen de historisch gegroeide situatie en dragen dus in beperkte mate bij aan de

cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Behoud is mogelijk, maar niet noodzakelijk.

□ **Indifferente waarde:**

Objecten en/of ensembles, die niets of weinig aan de cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit van het gebied toevoegen en ook geen wezenlijk onderdeel vormen van de ontwikkelingsgeschiedenis. Behoud is mogelijk, maar niet noodzakelijk.

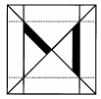
In deze inventarisatie is de aandacht nadrukkelijk gericht op de objecten met minimaal een attentiewaarde.

4.4 Historische groenstructuren

Ook de waardevolle historische groenstructuren zijn op de cultuurhistorische waardenkaart weergegeven. Wanneer over “monumentaal” of “waardevol” wordt gesproken gaat het om groen, dat op de gemeentelijke bomenlijst van Zwolle als zodanig is gekwalificeerd.

Parken en plantsoenen

- Plantsoen Frederiksplein. Heeft als open groene ruimte in het stratenplan uit het interbellum cultuurhistorische waarde. De huidige invulling heeft geen cultuurhistorische waarde. In het plantsoen bevinden zich wel twee waardevolle bomen.
- Plantsoen Prins Mauritsstraat / Koningin Anna Paulownastraat. Heeft als open groene ruimte in het stratenplan uit het interbellum cultuurhistorische waarde. De huidige invulling heeft geen cultuurhistorische waarde.
- Plantsoen / middenberm in de Oranje Nassaustraat. Markante groenstructuur in het stratenplan uit het interbellum, karakteristiek onderdeel van de villaparkstructuur.
- Het Prins Clauspark is van relatief recente datum en heeft een beperkte cultuurhistorische waarde.

Tuinen

- In enkele tuinen bevinden zich markante historische groenelementen, meest solitaire, vermeld in de lijst met monumentale of waardevolle bomen.
- Een bijzonder element is het restant van de tuin van de voormalige buitenplaats Villa Flora, Veerallee 36. Van de negentiende-eeuwse landschapstuin bleven enkele grote solitaire bewaard.
- Vele tuinen aan de Veerallee worden aan de straatzijde afgesloten door historische hekwerken of tuinmuurtjes. Deze worden in de regel vermeld in de objectkarakteristieken in de bijlage.

Lijnstructuren

- Reeks zilverlinden langs de Veerallee, restanten van de oude laanbeplanting.
- Jongeren reeks platanen langs de Veerallee.
- Rij van vijf oude linden langs pad ten zuiden van de Prinses Julianastraat.

Solitaire bomen

In het onderzoeksgebied bevinden zich verspreid in tuinen en plantsoenen enkele markante groenelementen. Enkele daarvan zijn door hun omvang door de gemeente Zwolle als “waardevol” of “monumentaal” aangemerkt. Deze bomen zijn bepalend voor het straat- en stadsbeeld. Ze zijn weergegeven op de cultuurhistorische waardenkaart:

Waardevolle bomen in het plangebied (lijst gemeente Zwolle, 7 februari 2013)

- Koningin Wilhelminastraat, . 1 paardekastanje
- Oranje Nassaulaan, 1 zilverlinde
- Prins Bernhardstraat, 1 linde
- Prins Bernhardstraat, 3 lindes
- Prins Bernhardstraat. 3 zomereiken

- Prins Frederikplein 1 Amerikaanse eik
- Prins Frederikplein, 1 paardekastanje
- Prinses Julianastraat, 5 linden
- Veerallee, 4 zilverlinden
- Veerallee, 15 zilverlinden

Herinneringsbomen in het plangebied (lijst gemeente Zwolle, 18 november 2010):

- Koningin Wilhelminastraat, paardenkastanje
- Prins Frederikplein, Amerikaanse eik
- Oranje Nassaulaan, zilverlinde
- Prins Bernhardstraat, linde

5 AANBEVELINGEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden aanbevelingen gedaan om behoud en versterking van de cultuurhistorische kwaliteit in het plangebied te overwegen. Hierbij komen zowel ruimtelijke aspecten aan de orde als objectgerichte.

5.2 Aanbevelingen t.a.v. de karakteristiek van het gebied

De cultuurhistorische gelaagdheid en diversiteit, in de bebouwing zichtbaar in een breed scala aan woningtypen, verschijningsvormen en bouwstijlen uit globaal de periode eind negentiende eeuw - 1965, telkens in relatie tot voor de ontstaanstijd typerende stedenbouwkundige structuren, als een kwaliteit beschouwen en uitgangspunt voor eventuele nieuwe ontwikkelingen. De tijd is zichtbaar in het gestage uitdijen van de wijk, minder in incidentele invullingen in de bestaande structuur.

In het algemeen wordt aanbevolen het behoud van de historische hoofdstructuur (zie paragraaf 5.3), de karakteristieke bebouwing (zie paragraaf 5.4) en de karakteristieke groenelementen (5.5) te overwegen;

5.3 Aanbevelingen t.a.v. van de hoofdstructuren

Behoud en versterking van de resterende historische lijnstructuren in het plangebied.

5.4 Bebouwing/objecten

Overwogen kan worden om objecten en complexen die van “zeer hoge cultuurhistorische waarde” zijn te beschermen;

Overwogen kan worden de bebouwing met hoge cultuurhistorische waarde zoveel mogelijk te behouden en te herstellen;

Instandhouding/aanpassing van de overige, binnen de context passende bebouwing; middels reguliere welstandstoetsing of bestemmingsplan (attentiewaarde);

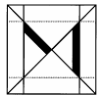
Handhaven van de bestaande schaal/dimensionering/oriëntaties van de bebouwing in de diverse karakteristieke deelgebieden en deze als uitgangspunt nemen bij nieuwe ontwikkelingen;

5.5 Rooilijnen, erfscheidingen, groen, etc.

Handhaven van als monumentaal of waardevol benoemde groenelementen (bomenlanen, solitairen, tuinen); tevens de overige in deze quickscan genoemde karakteristieke groenelementen;

Behoud het groene karakter van de wijk.

Behoud de groene tuinen met veelal historische hekwerken aan de Veerallee.

6 OBJECTLIJSTEN ONDERZOEKSGBIED

Beschermde objecten in het onderzoeksgebied:

- Koningin Wilhelminastraat 4 (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 6 (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 8 (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 10-10a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 12-12a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 14-14a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 16 (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 18-18a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 20-20a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 22-22a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 24-24a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 25-25a (gemeentelijk monument)
- Koningin Wilhelminastraat 26-26a (rijksmonument)
- Koningin Wilhelminastraat 27 (gemeentelijk monument)
- Koningin Wilhelminastraat 29 (gemeentelijk monument)
- Koningin Wilhelminastraat 31 (gemeentelijk monument)
- Koningin Wilhelminastraat 33-33a (gemeentelijk monument)
- Koningin Wilhelminastraat 35 (gemeentelijk monument)
- Prins Bernhardstraat 8 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 1 (rijksmonument)
- Prins Hendrikstraat 2 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 3 (rijksmonument)
- Prins Hendrikstraat 4 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 5-5a (rijksmonument)
- Prins Hendrikstraat 6 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 7, 7a tm 7e (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 8 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 9 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 10 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 11 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 12 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 13 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 14 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 15 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 16 (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 17-17a (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 18-18a (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 20-20a (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 22-22a (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 24-24a (gemeentelijk monument)
- Prins Hendrikstraat 26-26a (gemeentelijk monument)
- Prinses Julianastraat 60-60a (gemeentelijk monument)
- Prinses Julianastraat 62-62 (gemeentelijk monument)
- Veerallee 29 (gemeentelijk monument)
- Veerallee 30 (gemeentelijk monument)
- Veerallee 56 (gemeentelijk monument)
- Veerallee 57 (gemeentelijk monument)

Overige objecten met een zeer hoge cultuurhistorische waarde binnen het onderzoeksgebied:

- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 1-3
- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 2-4
- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 5-7
- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 6-8
- Koningin Wilhelminastraat 1
- Koningin Wilhelminastraat 2

- Koningin Wilhelminastraat 7-9
- Oranje Nassaulaan 8
- Prinses Julianastraat 66
- Veerallee 21
- Veerallee 22-25
- Veerallee 26-28
- Veerallee 33-34
- Veerallee 35
- Veerallee 37-38
- Veerallee 39
- Veerallee 53-54
- Veerallee 64-68

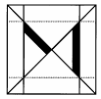
Overige objecten met een hoge cultuurhistorische waarde binnen het onderzoeksgebied:

- Koningin Sophiastraat 3-17
- Koningin Sophiastraat 28, 30 / Oranje Nassaulaan 9, 12 (complex)
- Koningin Wilhelminastraat 11-23
- Oranje Nassaulaan 1-7 / Veerallee 51-52 / Koningin Sophiastraat 27-29 (complex)
- Oranje Nassaulaan 4-6
- Prins Alexanderstraat 15-21 / Prins Mauritsstraat 21-25 (complex)
- Prins Frederikplein 2-12, 14-16 / Prinses Julianastraat 51-55, 57 / Koningin Wilhelminastraat 37-47, 49-53 / Dillenburgstraat 1-15, 2-10, 12 / Prinses Irenestraat 2-6 (complex)
- Prinses Julianastraat 9-21, 23-49, 4-58 / Prins Alexanderstraat 1, 3-11, 13, 2-10, 12 / Prins Frederikplein 1-9, 11 / Prins Mauritsstraat 20-40, 42-64 (complex)
- Veerallee 18
- Veerallee 31

- Veerallee 32.1-32.2
- Veerallee 40
- Veerallee 41
- Veerallee 49
- Veerallee 70

Overige objecten met een attentiewaarde:

- Jonkheer Strick van Linschotenlaan 10-12
- Koningin Anna Paulownastraat 1, 3-11 / Koningin Sophiastraat 20-22 (complex)
- Koningin Wilhelminastraat 3
- Oranje Nassaulaan 11-13, 14-16, 15-17, 18, 20, 22-24 / Prins Mauritslaan 6
- Prins Mauritsstraat 15-19
- Prinses Marijkestraat 5-9
- Veerallee 32
- Veerallee 36
- Veerallee 50 / Oranje Nassaulaan 2

7 LITERATUUR / BRONNEN

- Augusteijn, J., *Historische plattegronden van Nederlandse steden. Overijssel, deel 9.1. De steden van Noordwest-Overijssel*, Alphen aan den Rijn 2002
- Berkenvelder, F.C., *Korte geschiedenis van Zwolle*, Zwolle 1980
- Berkenvelder, F.C., *Zo was Zwolle rond 1900*, s.d.
- Buijs, A. e.a. (Het Oversticht), *Cultuurhistorische kenschetsen IJsseldelta, Noordwest-Overijsselland en Vechtdal, Reestal en Staphorst-Rouveen*, april 2003.
- Coster, W. en J. de Jong, *De Veerallee. Een rondgang door de wijk en de tijd*, Zwolle 2004.
- Conens, H.R., A. Pfeifer e.a., *Op de kop gekiekt. Zwolle in luchtfoto's*, Zwolle 1976
- Evenboer, B., *Neem nou Zwolle. Een kleine historie over de ontwikkeling van Zwolle. Spoolde / Veerallee*, Zwolle 1987
- Geest, J. van, *S.J. van Embden*, Rotterdam 1996
- Hoogstraten, D. van, *Architectuurgids van Zwolle in de 20^e eeuw*, Zwolle 1999
- Hove, J. ten, *Geschiedenis van Zwolle*, Zwolle 2005
- Hove, J. ten, "Zwolle, stad in driestromenland", in: *Overijsselse Historische bijdragen*, 122^e stuk, 2007, p. 163-176.
- Huismans, W. e.a. (red.), *Als de Dag van Gisteren. Honderd jaar Zwolle en de Zwollenaren*, Zwolle 1991-1993.
- Louwen, J. en H. Prins, *Ach lieve tijd. 750 jaar Zwolsen, Zwollenaren en hun....*, Zwolle 1980-1982
- De Pater, B.C. en B. Schoenmaker, *Grote Atlas van Nederland 1930-1950*, Zierikzee 2005, p.194-195: Topografische Kaart, 1:50.000, Oost-Zwolle, uitgave mei 1941
- Rijst, B. van der, *Oud Zwolle vanuit de lucht. Foto's: KLM Aerocarto*. Hoogeveen 1996
- Schrier, D.M. van der en J.P. van den Berg, "Hoe de Aa te Zwolle weteringen aantrok", in: *Overijsselse Historische bijdragen*, 116^e stuk, 2001, p.53-83.
- Versfelt, H.J., *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794*. Groningen 2003.
- Het Oversticht, *Inventarisatie Jongere Bouwkunst 1850-1940. Beschrijving Gemeente Zwolle*. Zwolle 1988.
- <http://watwaswaar.nl/>
- Website beeldbank Overijssel, uitgave van de gemeente Zwolle, mei 2007.
- <http://www2.historischcentrumoverijssel.nl/zwolle/zw/geschz3.htm>)

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Dillenburgstraat	1-15, 2-10, 12	Zie Prins Frederikplein 2-12, 14-16	
	Jonkheer Strick van Linschotenlaan	1-3	Grote dubbele villa uit circa 1905, gebouwd in een schilderachtige mengvorm van chaletstijl, neorenaissance en elementen uit de overgangsarchitectuur. Het pand maakt deel uit van een waardevol ensemble van vijf vergelijkbare voorname dubbele huizen aan weerszijden van de Strick van Linschotenlaan. De dubbele villa heeft twee bouwlagen met complex opgezet, met pannen gedekt dak en diverse elementen als balkons, serres, erkers en topgevels met dakoverstekken. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met allerlei pleisterde en siermetselwerkdetails in diverse kleuren baksteen. De architectuur is vrij gaaf behouden gebleven. De voortuin wordt afgesloten door een historisch hekwerk. Uitstekend voorbeeld van representatieve woonhuisbouw uit de vroege 20 ^{ste} eeuw in villaparkachtige omgeving.	
	Jonkheer Strick van Linschotenlaan	2-4	Grote dubbele villa uit circa 1905, gebouwd in een schilderachtige mengvorm van chaletstijl, neorenaissance en elementen uit de overgangsarchitectuur. Het pand maakt deel uit van een waardevol ensemble van vijf vergelijkbare voorname dubbele huizen aan weerszijden van de Strick van Linschotenlaan. De dubbele villa heeft twee, deels drie bouwlagen met complex opgezet, met pannen gedekt dak en diverse elementen als balkons, serres, erkers en topgevels met dakoverstekken. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met allerlei pleisterde en siermetselwerkdetails in diverse kleuren baksteen. De voortuin wordt afgesloten door een historisch hekwerk. De architectuur is vrij gaaf behouden gebleven. Uitstekend voorbeeld van representatieve woonhuisbouw uit de vroege 20 ^{ste} eeuw in villaparkachtige omgeving.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Jonkheer Strick van Linschotenlaan	5-7	<p>Grote dubbele villa uit circa 1905, gebouwd in een schilderachtige mengvorm van chaletstijl, neorenaissance en elementen uit de overgangsansichtuur. Het pand maakt deel uit van een waardevol ensemble van vijf vergelijkbare voornamen dubbele huizen aan weerszijden van de Strick van Linschotenlaan. De dubbele villa heeft twee, deels drie bouwlagen met complex opgezet, met pannen gedekt dak en diverse elementen als balkons, serres, erkers en topgevels met dakoverstekken. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met allerlei gepleisterde en siermetselwerkdetails in diverse kleuren baksteen. De voortuin wordt afgesloten door een historisch hekwerk. De architectuur is vrij gaaf behouden gebleven. Uitstekend voorbeeld van representatieve woonhuisbouw uit de vroege 20ste eeuw in villaparkachtige omgeving.</p>	
	Jonkheer Strick van Linschotenlaan	6-8	<p>Grote dubbele villa uit circa 1905, gebouwd in een schilderachtige mengvorm van chaletstijl, neorenaissance en elementen uit de overgangsansichtuur. Het pand maakt deel uit van een waardevol ensemble van vijf vergelijkbare voornamen dubbele huizen aan weerszijden van de Strick van Linschotenlaan. De dubbele villa heeft twee bouwlagen met complex opgezet, met pannen gedekt dak en diverse elementen als balkons, serres, erkers en topgevels met dakoverstekken. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met allerlei gepleisterde en siermetselwerkdetails in diverse kleuren baksteen. De architectuur is vrij gaaf behouden gebleven. De voortuin wordt afgesloten door een historisch hekwerk. Uitstekend voorbeeld van representatieve woonhuisbouw uit de vroege 20ste eeuw in villaparkachtige omgeving.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Jonkheer Strick van Linschotenlaan	10-12	Grote dubbele villa uit circa 1910, gebouwd in een sobere traditionele baksteenarchitectuur. Het pand maakt deel uit van een waardevol ensemble van vijf vergelijkbare voorname dubbele huizen aan weerszijden van de Strick van Linschotenlaan. De dubbele villa heeft twee bouwlagen met een pannen gedekt schilddak en sobere bakstenen gevels met enkele siermetselwerkdetails. De symmetrische voorgevel wordt bekroond door een centraal geplaatst dakhuis. De architectuur is redelijk gaaf behouden gebleven, de detaillering van de ramen is deels vernieuwd. De voortuin wordt afgesloten door hagen. Vooral van belang als onderdeel van de villabebouwing aan de Van Linschotenlaan in villaparkachtige omgeving.	
	Koningin Anna Paulownastraat	1, 3-11	Zie ook Koningin Sophiastreet 20-22. Overwegend gaaf ogend klein complex middenstandswoningen, geschakeld in twee blokken op de hoek van beide straten. De huizen zijn in projectontwikkeling gebouwd rond 1930-1933 en uitgevoerd in een zakelijke stijl. De woningen hebben twee bouwlagen, met rode pannen gedekte schilddaken met grote houten overstekken, bakstenen gevels met subtiele siermetselwerkelementen, erkers en onder luifels geplaatste ingangen. In diverse ramen glas-in-lood. Het blok aan de Sophiastreet heeft links en rechts markante topgevelaccenten. Van enig architectuurhistorisch belang, belangrijke beeldwaarde voor de omgeving en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee.	
	Koningin Sophiastreet	3-17	Overwegend gaaf ogend klein complex middenstandswoningen, in vier blokjes van twee geschakeld en in 1931 gebouwd als "dubbele landhuizen", naar ontwerp van architect E. Kragt. De huizen zijn in projectontwikkeling gebouwd en uitgevoerd in een zakelijke stijl, met aspecten van de Amsterdamse school. De woningen hebben twee bouwlagen, waarvan de bovenste opgenomen in de zeer expressief gevormde geknikte rode pannendaken, met grote houten overstekken; bakstenen gevels met subtiele siermetselwerkelementen, erkers en onder luifels geplaatste ingangen met originele deuren. Van architectuurhistorisch belang door het bijzondere type; belangrijke beeldwaarde voor de omgeving en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Koningin Sophiastraat	20-22	Zie Koningin Anna Paulownastraat 1, 3-11	
	Koningin Sophiastraat	27-29	Zie Oranje Nassaulaan 1-7	
	Koningin Sophiastraat	28, 30	Zie ook Oranje Nassaulaan 9 en 12. In diverse details gewijzigd project, bestaande uit twee dubbele woonhuizen op de tegenoverliggende hoeken van Sophiastraat en Oranje Nassaulaan, in 1924 ontworpen door architect H.A. Tulp. Gebouwd in een zakelijke stijl, met aspecten van de Amsterdamse school. De woningen hebben twee bouwlagen, waarvan de bovenste opgenomen in de zeer expressief gevormde geknikte rode pannendaken, met grote houten overstekken; bakstenen gevels met subtiele siermetselwerkelementen, erkers, topgevelaccenten en onder luifels geplaatste ingangen. Van enig architectuurhistorisch belang; belangrijke beeldwaarde voor de omgeving en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Koningin Wilhelminastraat	1	In gave staat bewaard groot woonhuis, in 1924 gebouwd naar ontwerp van architect D. de Herder in zakelijke stijl aan de zuidelijke entree van de Wilhelminastraat. Het pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt zadeldak met grote houten overstekken, fraai uitgevoerde gemetselde gevels met siermetselwerkdetails. Grote erker over twee bouwlagen tegen de zijgevel. De voorgevel heeft ingang met rondboogomlijsting en boven een vensterreeks met doorlopende betonnen bloembak. Van architectuurhistorisch belang vanwege het bijzondere ontwerp; voorts stedenbouwkundige waarde vanwege hoeksituering en als onderdeel van de representatieve herenhuisbebouwing van de Wilhelminastraat.	
	Koningin Wilhelminastraat	2	In oorsprong dubbele villa op de hoek van de Wilhelminastraat, met de hoofdgevel gericht op de Veerallee en daar onderdeel van de representatieve lintbebouwing. De vrij gave villa is in 1905 ontworpen door G.B. Broekema, in samenhang met villa's aan de Wilhelminastraat. Uitgevoerd in overgangsarchitectuur, met aspecten van de chaletstijl, art nouveau en neorenaissance in een schilderachtig ontwerp met decoratief veelkleurig metselwerk, een torenachtig hoekaccent met "lantaarnbekroning", dakoverstekken met korbeelstellen en aan de Veerallee een erker met veranda en topgevel met chaletachtig overstek. Van groot architectuurhistorisch belang vanwege type en ontwerp; voorts stedenbouwkundige waarde vanwege hoeksituering en als onderdeel van complex representatieve villabebouwing.	
	Koningin Wilhelminastraat	3	In gave staat bewaard woonhuis, in 1924 gebouwd naar ontwerp van architect D. de Herder in zakelijke stijl aan de zuidelijke entree van de Wilhelminastraat. Het pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt zadeldak met grote houten overstekken, fraai uitgevoerde gemetselde gevels met siermetselwerkdetails. De voorgevel heeft ingang met getrapte omlijsting en luifel. Boven een vensterreeks met decoratieve roedenramen. Van architectuurhistorisch belang vanwege het bijzondere ontwerp; voorts stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de representatieve herenhuisbebouwing van de Wilhelminastraat.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Koningin Wilhelminastraat	7-9	<p>In gave staat verkerend dubbel herenhuis, onderdeel van de aaneengesloten reeks herenhuizen aan de westzijde van de Wilhelminastraat, in 1906 gebouwd naar ontwerp van M. Meijerink. Uitgevoerd in overgangsarchitectuur, met aspecten van art nouveau en neorenaissance in een schilderachtig ontwerp met decoratief veelkleurig metselwerk. Twee bouwlagen met kap, symmetrische voorgevel met door middel van rondboogportieken, balkon en dakhuis geaccentueerde middenpartij. Vensters met diverse typen decoratieve bogen en originele ramen met roedenverdeling. Van groot architectuurhistorisch belang vanwege type en ontwerp; voorts stedenbouwkundige waarde als onderdeel van complex representatieve villabebouwing.</p>	
	Koningin Wilhelminastraat	11-23	<p>In gave staat verkerend blok van zeven herenhuizen, onderdeel van de aaneengesloten reeks herenhuizen aan de westzijde van de Wilhelminastraat, in 1926 gebouwd naar ontwerp van aannemer H.J. Teunis. Uitgevoerd in traditioneel-zakelijke trant met voor de bouwtijd opmerkelijk ouderwetse trapgevels. Twee bouwlagen met kap, symmetrische voorgevel met door middel van decoratieve topgevels en balkons geaccentueerde hoek- en middenpartijen. Vensters met diverse typen boven en deels originele ramen met glas-in-lood in bovenlichten. Van groot architectuurhistorisch belang vanwege type en ontwerp; voorts stedenbouwkundige waarde als onderdeel van complex representatieve villabebouwing.</p>	
	Koningin Wilhelminastraat	37-47, 49-53	Zie Prins Frederikplein 2-12, 14-16	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Oranje Nassaulaan	1-7	Ook Veerallee 51-52 en Koningin Sophiastraat 27-29. Complex van 8, in blokjes van 2 geschakelde "landhuizen", in 1923 gebouwd naar ontwerp van D. de Herder, onderdeel van de villaparkachtige opzet aan de Oranje Nassaulaan. Het blokje aan de Veerallee is deel van de lintbebouwing aldaar. De in hoofdzaak gave woningen zijn gebouwd in een zakelijke, maar schilderachtige stijl, met aspecten van Amsterdamse school en cottagestijl. De panden hebben één bouwlaag en in de complexe en prominent aanwezige kap opgenomen verdiepingen. Rode pannendeckking. Bakstenen gevels met enkele decoratieve siermetselwerkdetails, erkers, ingangen met luifels of portieken. Voortuintjes met originele hekwerken. Architectuurhistorische waarde vanwege het bijzondere type en ontwerp. Stedenbouwkundige waarde vanwege de setting in villaparkstructuur uit jaren 20, aan representatieve laan.	
	Oranje Nassaulaan	2	Zie Veerallee 50.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Oranje Nassaulaan	4-6	<p>Forse dubbele villa, in 1923 gebouwd naar ontwerp van H.J. Voogden, als onderdeel van de villaparkachtige opzet aan de Oranje Nassaulaan. Het in hoofdzaak gave pand is gebouwd in een zakelijke, maar schilderachtige stijl, met aspecten van de Amsterdamse school. Het pand heeft twee bouwlagen en een forse, expressieve kap met diverse aankappingen en rode pannendeckking. De bakstenen gevels zijn voorzien van enkele decoratieve siermetselwerkdetails, erker- en balkonaccenten. Bijzonder zijn de loggia's in de voorgevel en de overhoekse erker. De voortuin sluit af met een origineel hekwerk. Architectuurhistorische waarde vanwege het bijzondere type en ontwerp. Stedenbouwkundige waarde vanwege de setting in villaparkstructuur uit jaren 20, aan representatieve laan.</p>	
	Oranje Nassaulaan	8	<p>Forse vrijstaande villa, in 1933 gebouwd naar ontwerp van W.A. Lensvelt, als onderdeel van de villaparkachtige opzet aan de Oranje Nassaulaan. Het gave pand is gebouwd in een zakelijke stijl, met aspecten van de Nieuwe Haagse school. Het pand heeft twee bouwlagen en een forse, expressieve kap met diverse aankappingen en mastiekleien. Bakstenen gevels voorzien van enkele decoratieve sierlijsten en lekdorpels van beton. De hoekligging (hoek Sophiastreet) wordt benadrukt door de uitzonderlijke ronde torenuitbouw met gebogen ramen. De voortuin sluit af met een origineel hekwerk. Architectuurhistorische waarde vanwege het bijzondere type en ontwerp. Stedenbouwkundige waarde vanwege de setting in villaparkstructuur uit jaren 20, aan representatieve laan en op belangrijke straathoek.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Oranje Nassaulaan	9, 12	Zie Koningin Sophiastreet 28, 30	
	Oranje Nassaulaan	11-13, 14-16, 15-17, 18, 20, 22-24	Ook: Prins Mauritsstraat 6. Diverse merendeels in blokken van twee geschakelde woningen aan weerszijden van de Oranje Nassaulaan, in kleine projecten tot stand gekomen in de jaren 1930-1940, naar ontwerp van o.a. J.F. Keegstra (18), H.J. Sluiter (14-16, 20, 22-24) en C.J. Vriens (15-17). Gemeenschappelijke kenmerken zijn de zakelijke stijl met traditionele accenten, bakstenen gevels, prominent aanwezige met pannen gedekte daken met houten overstekken, vaak erkers, rondboogdeuren, houten kozijnen en (roeden)ramen en tuintjes met gemetselde tuinmuurtjes. Individueel van bescheiden architectuurhistorische waarde. Vooral stedenbouwkundige waarde vanwege de setting in villaparkstructuur uit jaren 20, aan representatieve laan.	
	Prins Alexanderstraat	1, 3-11, 13, 2-10, 12	Zie Prinses Julianastraat 9-21, 23-49, 4-58	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prins Alexanderstraat	15-21	Zie Prins Mauritsstraat 21-25	
	Prins Frederikplein	1-9, 11	Zie Prinses Julianastraat 9-21, 23-49, 4-58	

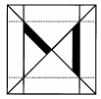

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prins Frederikplein	2-12, 14-16	Zie ook Prinses Julianastraat 51-55, 57, Koningin Wilhelminastraat 37-47, 49-53, Dillenburgstraat 1-15, 2-10, 12, Prinses Irenestraat 2-6. Complex grote geschakelde middenstandswoningen, aan drie zijden van het bouwblok tussen Frederikplein en Wilhelminastraat. Het complex is in 1937 ontworpen door P.A. Lankhorst in een zakelijke stijl, met elementen van de Nieuwe Haagse School. De woningen hebben twee bouwlagen, forse met pannen gedekte daken met houten overstekken, in gele baksteen gemetselde gevels en subtiële siermetselwerkdetails. Verschillende vensters hebben nog stalen kozijnen, met decoratief glas-in-lood. De hoekwoningen aan de Julianastraat en Irenestraat zijn verbijzonderd door opvallende torenachtige accenten en verspringende bouwdelen en kappen, waardoor belangrijkste stedenbouwkundige oriëntatiepunten zijn geschapen. Van hoog architectuurhistorisch belang vanwege het bijzondere ontwerp en bouwstijl, belangrijke beeldwaarde voor de omgeving en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee.	
				

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prinses Irenestraat	2-6	Zie Prins Frederikplein 2-12, 14-16	
	Prins Mauritsstraat	6	Zie Oranje Nassaulaan 11-13, 14-16, 15-17, 18, 20, 22-24	
	Prins Mauritsstraat	15-19	<p>Blokje van drie geschakelde woonhuizen, rond 1930 gerealiseerd aan de noordzijde van het kleine driehoekige plein op de aansluiting van de Mauritsstraat op de Koningin Anna Paulownastraat. Het gaaf bewaarde woningblok heeft twee bouwlagen en een fors, met pannen gedekt schilddak met grote houten overstekken. De linker woning heeft als accent aan de voorzijde een topgevel met steekkap. Gevels van helderrode baksteen. De voorgevel heeft per woning een houten erker en een rondboogdeur. De voortuintjes sluiten af met gemetselde muurtjes. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl, belangrijke beeldwaarde voor de omgeving vanwege ligging aan pleintje en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prins Mauritsstraat	20-40, 42-64	Zie Prinses Julianastraat 9-21, 23-49, 4-58	
	Prins Mauritsstraat	21-25	Zie ook Prins Alexanderstraat 15-21. Blokje van drie geschakelde eengezinswoningen, dat in hoofdvorm de knik volgt van de Mauritsstraat en twee blokken van twee aan de Alexanderstraat. Ontwerp van P.A. Lankhorst uit 1949 in Delftse Schoolstijl. De woningen hebben twee bouwlagen en met rode pannen gedekte zadeldaken met bakstenen schoorstenen en houten bakgoten. Bakstenen gevels met eenvoudige accenten, houten kozijnen en (roeden)ramen, ingangen met houten lijsten of luifel. Boven de uitkragende woonkamerkozijnen kleine smeed ijzeren ornamenten. Enkele gevelstenen. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl, belangrijke beeldwaarde voor de omgeving vanwege ligging in de knik van de Mauritsstraat en van belang als onderdeel van de projectgewijze invulling van dit deel van Veerallee in de naoorlogse periode.	
	Prinses Julianastraat	51-55, 57	Zie Prins Frederikplein 2-12, 14-16	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prinses Julianastraat	66	<p>Voormalig Christelijk lyceum (thans Agnietencollege) uit 1925, gebouwd naar ontwerp van M. Meijerink. In de naoorlogse periode is het naar achteren uitgebreid. Het gaat hier om de oorspronkelijke voorbouw, georiënteerd op de Veerallee, een U-vormig gebouw van twee bouwlagen met zeer fors, met rode pannen gedekt schilddak, met houten overstek. De breed opgezette voorgevel heeft een middenrisaliet en hoekrisalieten, met steekappen. De bakstenen gevels zijn voorzien van siermetselwerkpanelen en andere accenten in baksteen en natuursteen. Bij de voormalige hoofdentree in de middenas een balkon op consoles. De oude kozijnen zijn voorzien van nieuwe ramen. De voortuin wordt afgesloten door een authentiek hekwerk. De school heeft architectuurhistorische waarde vanwege type en ontwerp, een hoge stedenbouwkundige waarde vanwege hoekligging en als onderdeel van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prinses Julianastraat	9-21, 23-49, 4-58	<p>Ook: Prins Alexanderstraat 1, 3-11, 2-10, 12. Prins Mauritsstraat 20-40, 42-64, Prins Frederikplein 1-9, 11. Complex in opdracht van de woningbouwvereniging Ons Belang, in 1921-1923 ontworpen en gebouwd door J.D.C. Koch, in een traditioneel-zakelijke stijl en in een tuindorpachtige setting. Het vrij gaaf gebleven complex bestaat uit aaneengesloten reeksen één- of tweelaags woningen (eengezins, en beneden- en bovenhuizen) met rode pannendaken, bakstenen en/of deels gepleisterde gevels en houten raam- en deurdetails, deels nog oorspronkelijk.</p> <p>Risalieten met topgevels, wolfeinden, uitgebouwde geveldelen, dakhuizen en torenachtige elementen, deels als accenten op de straathoeken, verlevendigden de zeer gevarieerde architectuur. Die variatie is opmerkelijk en is een doelbewust streven naar schilderachtigheid en eigenheid, aansluitend bij het vrij representatieve karakter van de Veerallee. Ook in de massa-opbouw van het complex is aangesloten bij het karakter van de omliggende middenstands- en villabebouwing. Zo bevinden zich de hoogste en meest gesloten gevelwanden in het hart van het complex en de lagere, vaak van schilderachtig opgezette kapvormen voorziene woningen in de randen van het complex. De gemene deler is te vinden is de uniforme toepassing van de materialen en de details van daken, vensters en deuren, waardoor het complex toch als een ontwerpeenheid wordt ervaren.</p> <p>Van architectuurhistorisch belang als bijzonder vormgegeven complex uit de vroege jaren 20. Van groot stedenbouwkundig belang vanwege de hoge beeldwaarde en de vele accentpanden. Tevens cultuurhistorische waarde als uiting van complexgewijze volkshuisvesting uit het interbellum.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Prinses Marijkestraat	5-9	<p>Klein naoorlogs project van drie vrijstaande middenstandswoningen, in 1960 gebouwd naar ontwerp van architect W. Wormhoudt in shakehandtrant. De licht gewijzigde blokvormige woningen hebben twee bouwlagen en zeer flauw hellende zadeldaken haaks op de straat. Geel bakstenen gevels met uitspringende hoekpenanten aan de voorzijde. Voorgevel met ondiepe portieken en brede woonkamervensters, op de verdieping telkens drie kleine vierkante venstertjes. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante type en door de repeterende bouwmassa's enige beeldwaarde voor de Marijkestraat.</p>	
	Veerallee	18	<p>Woning, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, rond 1910 gebouwd in neorenaissancestijl. Het redelijk gaaf bewaarde pand heeft één bouwlaag en een met kruispannen gedekt schilddak. Aan de voorzijde is er links een topgevelrisaliet met steekkap. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met gepleisterde lijsten en allerhande decoratieve details in pleisterwerk. De getrapte tuitgevel links heeft beneden twee rondboogvensters, rechts is er een rondboogportiek. De voortuin wordt afgesloten met oud ijzeren tuinhok. Enige architectuurhistorische waarde en vooral hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	21	Forse villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, in 1902 naar ontwerp van bureau De Herder en Hellendoorn gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit chaletstijl, neorenaissance en art nouveau, in een opmerkelijk schilderachtig ontwerp. Het gaaf bewaarde pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak. Aan de voorzijde is er links een topgevelrisaliet met decoratief sierspant en steekkap. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met vele details in kleurig siermetselwerk, pleister en hout. Bijzondere elementen zijn de erker met balkon en het overhuifde balkon op korbeelstellen. De voortuin wordt afgesloten met ijzeren tuinhek. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	
	Veerallee	22-25	Blok van vier herenhuizen, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee en op de hoek met de Prins Hendrikstraat, in 1906 gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit chaletstijl, neorenaissance en art nouveau, in een opmerkelijk schilderachtig ontwerp. Het redelijk gaaf bewaarde blok heeft twee tot drie bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak. Aan de voorzijde zijn er topgevelrisalieten met decoratief siermetselwerk, uiterst links is er een merkwaardige houten hoekerker. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met vele details in kleurig siermetselwerk en hout. Bijzondere elementen zijn de erker met balkon en het overhuifde balkon op korbeelstellen. De voortuin deels afgesloten met ijzeren tuinhek. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
				
	Veerallee	26, 27, 28	<p>Blok van drieherenhuizen, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee en op de hoek met de Prins Hendrikstraat, in 1906-1907 gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit neorenaissance en art nouveau, in een schilderachtig ontwerp. Het redelijk gaaf bewaarde blok heeft twee tot drie bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak. Aan de voorzijde zijn er topgevelrisalieten met decoratief siermetselwerk,. Midden voor een serre. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met vele details in kleurig siermetselwerk, pleisterwerk en hout. Bijzonder element is de portiek bij nr. 28, met hoekstijl en hekwerk. en zijn de portieken, de decoratieve boogstellingen erker met balkon en het overhuidde balkon op korbelsstellen. De voortuin deels afgesloten met ijzeren tuinhok. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	31	Forse villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, in 1904 gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit stadsvakwerkstijl en neorenaissance, naar ontwerp van L. Krook, voor eigen gebruik. Het redelijk gaaf bewaarde ene in details licht versoberde pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt links afgewolfd zadeldak. Aan de voorzijde is er rechts een diepe topgevelrisaliet met vakwerktopgevel en steekkap. Links hiervan een serre balkon en bakstenen balustrade. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met details pleisterwerk. in kleurig siermetselwerk, pleister en hout. Enige architectuurhistorische waarde vanwege het opmerkelijke, maar niet geheel gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	
	Veerallee	32	Restant buitenplaats Villa Flora uit 1851, gebouwd voor de Commissaris des Konings, jhr. Mr. Cornelis Backer. De oorspronkelijke villa is in de huidige bouwsubstantie herkenbaar gebleven. Het voorste veelhoekige gedeelte heeft echter een verlaagde kap en de houten veranda is verdwenen. De tweelaags achterbouw is naderhand van een hoge kap voorzien. Oorspronkelijk waren de gevels niet gepleisterd maar in schoon metselwerk uitgevoerd. Het huis is aan de achterzijde fors uitgebreid. Door de grote en dicht begroeide voortuin vanaf de openbare weg nauwelijks zichtbaar. In de tuin resteren enkele monumentale oude bomen van de oude buitenplaats aanleg. Vooral van cultuurhistorische waarde als oudste bouwrelict in Veerallee en de bijzondere bewoningsgeschiedenis.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	32.1-32.2	Dubbele villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, in 1930 gebouwd in zakelijke stijl. Het redelijk gaaf bewaarde en slechts in details licht versoberde pand heeft twee bouwlagen en een zeer fors met pannen gedekt schilddak met grote houten overstekken. Aan de voorzijde is er links een risaliet met steekkap en een erker met balkon. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met enig siermetselwerk. Forse uitbreiding aan de achterzijde. Voortuin afgesloten met lage hekwerken en gemetselde posten. Enige architectuurhistorische waarde vanwege markante, maar niet geheel gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	
	Veerallee	33-34	Kleine dubbele villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, in 1899 gebouwd in neorenaissancestijl, met elementen van de chaletstijl, naar ontwerp van W. Koch. Het redelijk gaaf bewaarde blok heeft één (aan de achterzijde deels twee) bouwlaag en een met pannen gedekt samengesteld dak met overstekken. Aan de voorzijde is er links een topgevelrisaliet met steekkap en tegen de linker zijgevel een houten serre. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met vele details in pleisterwerk en hout. De voortuinen worden deels afgesloten met ijzeren tuinhekken. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en redelijk bijzondere type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	

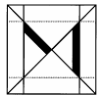

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	35	Vrijstaand landhuis naar ontwerp van architect Th. W. Rueter uit 1915, gesitueerd op het binnenterrein van het bouwblok tussen Veerallee en Prinses Julianastraat en niet zichtbaar vanaf de openbare weg. Rueter was een bekende landhuisarchitect, die veel ontwierp in een landelijke, ambachtelijke stijl. Dit landhuis heeft een samengestelde plattegrond, dito kap met elkaar kruisende dakschilden en rode pannendeckking. De gevels zijn van baksteen.	
	Veerallee	36	Forse villa/landhuis, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, rond 1920 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl en sindsdien op diverse onderdelen gewijzigd. Samengestelde plattegrond, één tot twee bouwlagen, waarvan de tweede deels opgenomen in de complex opgezette samengestelde kap met pannendeckking en windveren. De bakstenen gevels zijn wit geschilderd, met hier en daar siermetselwerkdetails en wat betreft de topgevels voorzien van houten potdekseling. Vensters met houten ramen en deels ook stalen ramen. Enige architectuurhistorische waarde vanwege het bijzondere type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	37-38	<p>Blok van twee herenhuizen, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, op de hoek met de Prinses Julianastraat, in 1907 gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit neorenaissance en art nouveau, in schilderachtig ontwerp van G.B. Broekema. Het redelijk gaaf bewaarde blok heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak. Aan de voorzijde rechts een topgevelrisaliet met sierspant en steekkap. Op de hoek links een hoektorentje met klokvormige helm. De gevels zijn wit gepleisterd, met decoratieve gemetselde vensterbogen en speklagen. Bijzonder aan de voorzijde zijn de gekoppelde loggia's, met terrasmuurtjes en balkonbalustrades met segmentvormige openingen. De voortuin wordt afgesloten met ijzeren tuinhok. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand en vanwege markante hoekligging met hoekaccent.</p>	
	Veerallee	39	<p>Vrijstaande villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, op de hoek met de Prinses Julianastraat, circa 1925-1930 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl. Het gaaf bewaarde pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt tentdak met aankappingen. Aan de voorzijde links een topgevelrisaliet met steekkap, erker en inpandig balkon. Ook bij de rechter zijgevel is er een steekkap. Rechts voor een portiek met fraaie voordeur. Serre tegen linker zijgevel. De gevels zijn van baksteen, met eenvoudig siermetselwerk en gepleisterde details. Vensters met roedenramen. De voortuin wordt afgesloten met origineel hekwerk van bakstenen posten en ijzeren buizen. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het goed uitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	40	Vrijstaande villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, in 1927 gebouwd naar ontwerp van Joh. Prummel in traditioneel-zakelijke stijl met elementen van de Amsterdamse school. Het gaaf bewaarde pand heeft één bouwlaag en in de complex en zeer schilderachtig opgezette kap opgenomen verdiepingen. Het dak is met pannen gedekt en heeft grote houten overstekken. De voorgevel heeft een expressief gevormde erker, tegen de linker zijgevel een serre. Rechts voor een portiek met in siermetselwerk uitgevoerde bogen. De gevels zijn van baksteen, met rijk siermetselwerk. Vensters met houten ramen. De voortuin wordt afgesloten met een haag en poort met bakstenen posten. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijk uitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	
	Veerallee	41	Vrijstaande villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, op de hoek met de Prinses Julianastraat, circa 1930-1935 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl. Het gaaf bewaarde pand heeft twee bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak met aankappingen. Aan de voorzijde rechts een topgevelrisaliet met steekkap. De gevels zijn van baksteen, met eenvoudig siermetselwerk. Vensters met roedenramen. De voorgevel heeft boven in de risaliet een loggia met gemetselde muurdammen. Linker zijgevel met afdakje boven kozijnpartij. De voortuin wordt afgesloten met een hoge haag. Enige architectuurhistorische waarde en vooral hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	49	<p>Vrijstaande villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, circa 1925-1930 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl met elementen van de Amsterdamse school. Het gaaf bewaarde pand heeft één bouwlaag en in de complex en zeer schilderachtig opgezette kap opgenomen verdiepingen. Het dak is met pannen gedekt en heeft grote houten overstekken. De voorgevel heeft een erker met siermetselwerkpenanten. De gevels zijn van baksteen, met siermetselwerkaccenten en houten kozijnen en (roeden)ramen. De voortuin wordt afgesloten met een lage bakstenen tuinmuur. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	
	Veerallee	50	<p>Ook Oranje Nassaulaan 2. Vrijstaande dubbele villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee en gelegen op de hoek van de Oranje Nassaulaan, in 1925 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl met elementen van de Amsterdamse school naar ontwerp van D. de Herder. Het redelijk gaaf bewaarde pand heeft één bouwlaag en in de complexe kap opgenomen verdiepingen. Het dak is met pannen gedekt en heeft houten overstekken. De voorgevel heeft centraal een dubbele topgevelrisaliet met steekkappen en loggia's (bij nr. 2 dichtgezet). De zijgevels hebben ondiepe topgevelrisalieten met zadeldakjes. De gevels zijn van baksteen, met houten kozijnen en veelal vernieuwde (roeden)ramen. De voortuin wordt afgesloten met een lage bakstenen tuinmuur. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand, vanwege de setting in villaparkstructuur uit jaren 20, aan representatieve laan. en vanwege hoekligging.</p>	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallee	51-52	Zie Oranje Nassaulaan 1-7	
	Veerallee	53-54	Vrijstaande dubbele villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallee, circa 1925-1930 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl met elementen van de Amsterdamse school. Het gaaf bewaarde pand heeft twee bouwlagen, waarvan de tweede deels in de complexe en expressief gevormde kap is opgenomen. Het dak is met pannen gedekt en heeft houten goten. De voorgevel heeft links en rechts topgevels, waarachter gebroken kappen aansluiten. Het middendeel van de gevel heeft erkers beneden en loggia's op de verdieping. De gevels zijn van baksteen, met houten kozijnen en (roeden)ramen. De voortuin wordt afgesloten met een lage bakstenen tuinmuur. Van architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.	

Foto	Adres		Karakteristiek	Waarde Zie kaart
	Veerallée	64-68	<p>Blok van drie herenhuizen, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallée en op de hoek met de Strick van Linschotenlaan, in 1906-1907 gebouwd in overgangsstijl, met elementen uit neorenaissance, art nouveau en stadsvakwerkstijl, in een schilderachtig ontwerp. Het redelijk gaaf bewaarde blok heeft twee tot drie bouwlagen en een met pannen gedekt schilddak met deels originele dakkapellen. Aan de voorzijde zijn er topgevelrisalieten in verschillende bouwstijlen en decoratieve afwerkingen. Voorts heeft ieder huis aan de voorzijde een houten op bakstenen serre met balkon en een rondboogportiek met rijk uitgewerkte deuren. De bakstenen gevels zijn verlevendigd met vele details in kleurrijk siermetselwerk, pleisterwerk en hout. De voortuin deels afgesloten met ijzeren tuinhek. Hoge architectuurhistorische waarde vanwege het rijkuitgewerkte en gave type en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	
	Veerallée	70	<p>Vrijstaande villa, deel uitmakend van de representatieve lintbebouwing langs de Veerallée, circa 1925 gebouwd in traditioneel-zakelijke stijl met elementen van de Amsterdamse school. Het redelijk gaaf bewaarde pand heeft twee bouwlagen en een zadeldak met rode pannendekking en gemetselde schoorstenen. De voorgevel heeft een erker over twee bouwlagen. De gevels zijn gemetseld in baksteen en hebben siermetselwerkdetails in de plint, de borstweringen van de erkers en in de topgevel. Houten kozijnen en ramen, deels met roedenverdeling. Van enig architectuurhistorisch belang vanwege het markante ontwerp en bouwstijl en hoge stedenbouwkundige waarde als onderdeel representatieve historische gevelwand.</p>	